

TAIDA!

Hankehenkilöstö
1.2.2020-31.1.2022

Sanna Niikkonen
hankepääällikkö, KSAK Oy

Johanna Rieki
hankesuunnittelija, Kuusamo-opisto

Jonna Kallioniemi
taidekoordinaattori 2/2020-3/2021,
Kuusamo-opisto

Maire Laitala
taidekoordinaattori 4/2021-1/2022,
Kuusamo-opisto

Pauliina Hyytinen
yksilöohjaaja, Ksaki ry

Tiina Pitkänen
yksilöohjaaja, Ksaki ry

SISÄLLYS

Draamaryhmä	3
Rustauksia–Kirjoittamisen etäryhmä	5
YHTEYS–Sanataiteen ja valokuvauksen ryhmä	8
Ryhmädytään luovasti	14
Luovuuden kieli	18
Matka minuun taiteen keinoin	20
Luovat poropajat	23
Lempeä liike	24
Taide-, kulttuuri- tai luontolähtöinen osallisuusverkosto	27

TAIDA! - Luovat menetelmät maahanmuuttajien ja nuorten elämänpolulla 2020-2022

Hankkeessa järjestettiin taidelähtöistä toimintaa kuusamolaisille alle 30-vuotiaille nuorille ja työikäisille maahanmuuttajille, yksilöllisesti ja ryhmissä. Tavoitteena oli tuoda luovat menetelmät sosiaalisen kuntoutuksen ja kotouttamisen palveluiden tueksi ja lisätä tietoutta luovan toiminnan hyvinvointivaikutuksista.

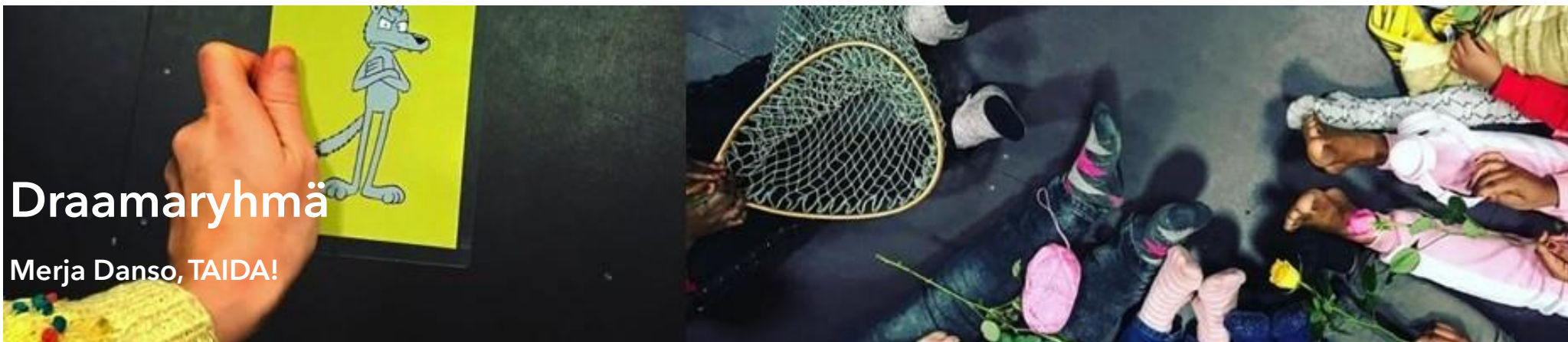
Toiminta koostui useista erilaisista työpajoista. Ohjauksessa hyödynnettiin taidekoordinaattori-yksilöohjaaja-työparityöskentelyä. Taidetoiminnan rinnalla asiakas tapasi omaa yksilöohjaajaa arkeen ja elämään liittyvissä asioissa. Toiminnan kehittämisessä oli mukana sote- ja luovien alojen ammattilaisia sekä kohderyhmien ja yhteistyöverkoston edustajia.

Julkaisussa esitellään joitakin toimintaan luotuja malleja. Ota ne rohkeasti käyttöön!

Lue lisää www.taidahanke.com

Facebook & Instagram: taidahanke

Julkaisun toimitus ja taitto: Sanna Niikkonen, TAIDA!

Draamaryhmä

Merja Danso, TAIDA!

TOIMINNAN KUVAUS

Draamaryhmässä kokoonnutaan n. kahden viikon välein 2h tapaamisiin, joissa tehdään erilaisia ilmaisuharjoitteita. Toiminta ei ole varsinaista näyttelemisen, vaan itseilmaisun harjoittelua. Mukana on sekä koko ryhmälle, pienryhmille että yksilölle suunnattuja tehtäviä.

Lopputuotoksena luotavan videoteoksen aihe suunnitellaan yhdessä ryhmänä. Taidalaisten videoiden aiheena olivat yksinäisyyteen, ryhmään kuulumiseen ja ystäväyyteen liittyvät teemat.

KUSTANNUKSET

Ohjaajien ja editoinnin työtunnit. Tilavuokra. Etätapaamisten tekniikka: videokamera, etäyhteys. Osallistuja voi taltioda ilmaisuaan lopputuotosta varten myös omalla älypuhelimellaan.

TAVOITTEET

Tavoitteena toiminnalla on vahvistaa osallistujan rohkeutta itseilmaisuun eri tavoin. Tavoitteena on myös

tukea ryhmään osallistumista ja omaa roolia siinä omien vahvuuksien kautta. Jokainen voi tehdä sen verran, mikä kullakin kerralla tuntuu hyvältä, mihinkään ei pakoteta.

Toiminta aloitetaan lämmitellen ja ryhmään tutustuen. Harjoitteiden rinnalla kulkee ajatus yhteisestä lopputuotoksesta, jota ryhdytään valmistamaan loppuvaiheessa käsikirjoittaen, kuvaten ja editoiden. Vaikka tavoitteeksi on asetettu jonkinlainen lopputuotos, se ei ole pääasia, vaan muotoutuu toiminnan kuluessa osallistujien omien ideoiden ja ajatusten pohjalta.

Taidalaiset valmistivat videoteoksen, mutta lopputuotos voi olla myös esitys.

Osallistujat tapaavat omaa yksilöohjaajaansa ryhmän kokoontumisten rinnalla ja jakavat toiminnasta saamiaan kokemuksia ja tunteja hänen kanssaan. Toiminnalle yhdessä asetettuja henkilökohtaisia tavoitteita seurataan.

KOKEMUKSET

Ryhmä oli valmis yhdessä tekemiseen ensimmäisestä kerrasta alkaen. Yhteishenki alkoi muodostua alusta saakka. Henkilökohtaisista haasteista tai peloista huolimatta osallistujat lähtivät kaikkeen mukaan

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30-vuotiaat nuoret ja
työikäiset maahanmuuttajat

Asiakkaasta lähtenyt toimintaidea,
asiakkaita oli mukana myös alku-
suunnittelussa. Ryhmä ideoi ja
suunnitteli lopputuotosta yhdessä.

Esimerkkimateriaalit

Improaapinen improaapinen.fi/improvisaatioharjoituksia/

Kepeli: Keholliset harjoitukset kepe.li.metropolia.fi/2017/01/02/keho-kokee-tuntee-aistii/

MII Tehtäväkortit www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/tukioppilastoiminta/tehtavakortit/

Peda.net: Harjoituksia teatteriryhmille peda.net/mikkeli/mk/n%C3%A4ytt%C3%A4m%C3%B6taiteet/ht

Peda.net: Valomaalaus peda.net/juva/peruskoulut/yl%C3%A4koulu/oppiaineet/kuvataide/ekvjv/valomaalaus2/valomaalaus

Peda.net: Äikkää - Ilmaisutaitotehtävät peda.net/jyvaskyla/viitaniemenkoulu/oppiaineet/%C3%A4idinkieli/i

rohkeasti ja ilolla.

Ryhmäkoko on hyvä olla maltillinen, n. 10 osallistujaa, jotta osallistuminen ja ryhmäytyminen ovat helppoja. Kohtuullisen kokoinen ryhmä pysyy yhtenäisenä eikä pieniä, ryhmän sisäisiä ryhmiä synny niin helposti.

Itseilmaisuun draaman keinoin ei välttämättä tarvita yhteistä kieltä. Vaikka ryhmässä oli erikielisiä osallistujia, ilmaisuharjoitusten avulla ryhmä pääsi tutustumaan toisiinsa ja ryhmähenki syntyi. Kommunikoinnin apuna käytettiin mm. piirtämistä, Googlen kuvia ja kääntäjää.

Erilaiset kulttuuritaustat tuovat esille sekä kulttuureihin liittyviä erilaisuuksia että universaaleja ihmisyyteen liittyviä samankaltaisuuksia. Ystävyys on samanlaista kaikkialla.

Koronarajoitusten vuoksi etäyhteydellä toteutettu kokoontumiskerta oli haastava toiminnan ilmaisullisen luonteen ja kielitaidon vaihtelevuuden vuoksi. Drama tarvitsee fyysistä läsnäoloa. Saadun kokemuksen pohjalta päätettiin jatkaa kokoontumisia vasta, kun lähitapaamiset olivat mahdollisia, mikä pitkitti ryhmän loppuunsaattamista. Loppuvaiheessa osa osallistujista oli jäänyt pois toiminnasta.

Yksilöohjaajan tiivis osallistuminen varsinkin alkuvaiheessa tukee ryhmän toimintaa, mutta ei ole välttämätöntä toiminnan lähdettyä käyntiin.

KOKOONTUMISKERRAT

Suunnittelutapaaminen

1. Kokoontumiskerta Tutustumisharjoitteita, lopputuotoksen ideointia, toivottuja tehtäviä: kirjoittamista, musiikkia, näyttelemistä

2. Kokoontumiskerta Eläytymisharjoitteita

3. Kokoontumiskerta Kuusamon Näyttämön kenraalinäytös

4. Kokoontumiskerta Improvisaatioharjoituksia

5. Kokoontumiskerta Valomaalaus, kävelyretki

6. Kokoontumiskerta (Zoom-yhteydellä)

Fyysistä keholla ilmaisua

7. Kokoontumiskerta Improvisaatioharjoituksia, fyysistä keholla ilmaisua

8. Kokoontumiskerta Äänenkäyttöharjoituksia, ilmaisua runojen pohjalta

9. Kokoontumiskerta Videon kuvauksen ja toteutuksen suunnittelua, kuvausta

10. Kokoontumiskerta Pienryhmäkuvauksia

Editointi ja videoteoksen mahdollinen julkaisu

Draamaryhmän videot TAIDA! YouTube-kanavalla <https://bit.ly/36BP04O>

ja seikkailemaan. Minun täytyy päästä yli negatiivisuuden ja voittaa se positiivisuudella. Uskon ja jaksan vielä puristaa. Vapauteen mä kohta liitelen. Oloni on vahva, kun onnistun ja pääsen yli huonouden kohtaamaan tulevaisuuden.”

Rustauksia - Kirjoittamisen etäryhmä

Pauliina Hyytinen, TAIDA!

TOIMINNAN KUVAUS

Rustauksia-ryhmä on suunnattu kirjoittamisesta kiinnostuneille. Kirjoitustehtäviä annetaan noin kerran viikossa WhatsApp-ryhmän kautta.

KUSTANNUKSET

Ohjaajan palkkakustannukset. Etätoteutuksessa osallistujilla ja ohjaajalla on oltava älypuhelimet.

TAVOITTEET

Tavoitteena on tarjota osallistujille mielekkäitä harjoituksia, joiden avulla he voivat kehittää omaa kirjoitustaitoa. Osalla tehtävistä tavoitellaan myös itsetuntemuksen lisääntymistä.

KOKEMUKSET

Idea ryhmän toteuttamiseen lähti asiakkaan toiveesta saada aiheita kirjoittamiseen. Ryhmä oli pieni, mikä mahdollisti omantahtisen etenemisen. Tehtävienannolle ei ollut tiettyä viikompäivää, vaan eteneminen tapahtui osallistujien ehdoilla. Joskus tehtävän tekemiseen ei löytynyt aikaa, inspiraatiota tai jaksamista ja osallistuja ilmoitti sen. Silloin mentiin eteenpäin muiden ehdoilla.

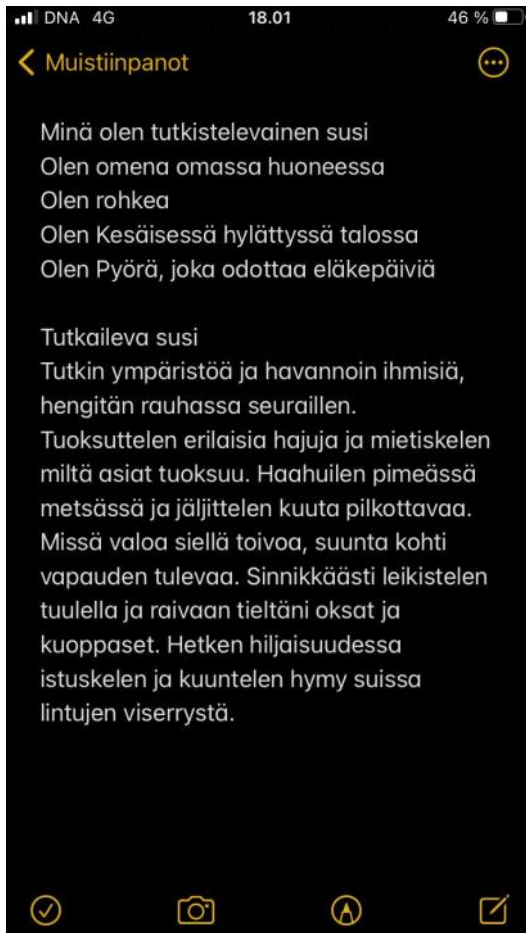
Osallistujilta tuli palautetta innostaviksi koetuista tehtävistä ja siitä, että kirjoittamiseen tuli tartuttua paremmin, kun oli mukana ryhmässä. Ryhmäläiset kommentoivat positiiviseen sävyyn toistensa tekstejä ryhmässä. Ryhmän loputtua osallistujat lähtivät mukaan YHTEYS - Sanataiteen ja valokuvauksen ryhmään.

Ryhmään osallistujat olivat lähtökohtaisesti jo

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30-vuotiaat nuoret

Asiakkaasta lähtenyt
toimintaidea.

innostuneita kirjoittamisesta ja olivat tehneet sitä aiemminkin. Kirjoittaminen ilman ulkopuolelta annettuja ohjeita / aiheita oli kuitenkin jäänyt viime aikoina vähäiseksi. Toivottiin tehtävienannon ja ryhmän tuomaa aktivoivaa ja eteenpäin vievää voimaa.

Osasta tekstejä tuli hyvinkin paljastavia ja koskettavia. Pienen ryhmäkoon ansiosta kynnys tekstien jakamiseen muiden nähtäväksi madaltui. Ohjaajan on hyvä muistutella ennen ryhmän alkamista ja ryhmän aikanakin, että tehtävien jakaminen on täysin vapaaehtoista.

Ohjaajan osallistuminen tehtävien tekoon on mielekästä etenkin, jos ryhmä on kovin pieni. Usein ohjaajan julkaisema teksti innosti myös osallistujia tarttumaan kynään. Ohjaajan kannattaa omalla toiminnalla mieluummin madaltaa kuin nostaa kynnystä osallistua, heittäytyä tehtävien tekoon koko persoonallaan.

Toimintamallin käyttöönotto vaatii ainoastaan ohjaajan panoksen ja asiasta kiinnostuneiden kokoamisen ryhmäksi. Tehtäviä voi käyttää sellaisenaan tai muokata niistä itselle ja omalle ryhmälle sopivia. Tehtäviä voi hyödyntää myös missä tahansa yksilö- tai ryhmätyöskentelyssä, jossa halutaan käyttää kirjoittamista työvälineenä.

KOKOONTUMISKERRAT

Osallistujat kirjoittavat annetut tehtävät itsenäisesti haluamallaan tavalla, joko käsin tai koneella kirjoittaen (kuva tekstistä ryhmään) tai kirjoittamalla suoraan WhatsApp -viestinä. Uusi tehtävä annetaan noin viikon välein. Mikäli kyseessä on jatkotehtävä, odotetaan että kaikki osallistujat olivat tehneet annetun tehtävän, ennen siirtymistä seuraavaan vaiheeseen.

1. kirjoitustehtävä

Viritellään kättä ja mieltä kirjoitusmoodiin tällaisella tehtävällä: Valitse sinulle mieleinen paikka, josta tunnet saavasi voimaa. Mene siihen paikkaan ja kirjoita siitä lyhyt kuvaus, jossa kerrot lukijalle mahdollisimman tarkkaan siitä, millaisesta paikasta on kyse.

2. kirjoitustehtävä

Valitse aiemmin kuvatusa paikasta jokin yksityiskohta, jota kuvaillet mahdollisimman tarkasti. Kirjoja / tekstejä lukiessa törmää usein hyvin seikkaperäisiin asioiden, esineiden ja tapahtumien kuvauksiin, eikö totta?

3. kirjoitustehtävä

Tehtävän osio 1/3

Kirjoita:

1. riville jokin adjektiivi ja elän
2. riville jokin hedelmä ja lempipaikka
3. riville jokin kaunis sana
4. riville vuodenaika ja pelottava tai outo paikka
5. riville ajoneuvo, joka tekee jotain

Tehtävän osio 2/3

Kirjoita jokaisen rivin alkuun sanat "Minä olen". Taivuta aiemmin kirjoitetut sanat haluamaasi muotoon esim. 2. rivin *omena järvenranta* voi taivuttaa "Minä olen omena järvenrannalla" tai "minä olen omenainen järvenranta."

Tehtävän osio 3/3

Valitse "otsikoista" yksi, josta kirjoitat runon/tarinan/ajattelman. Voit valita aiheeksi joko parhaiten sinua kuvaavan aiheen tai voit ottaa aiheen sen perusteella mikä kiehtoo sinua eniten.

4. kirjoitustehtävä

Tehtävän osio 1/2

Jokainen keksii kolme sanaa. Ne voivat olla mitä tahansa sanoja, jotka tarkoittavat jotain.

Tehtävän osio 2/2

Kirjoita kirjan takakansiteksti (eli se teksti, joka tiivistää kirjan sisällön mielenkiintoisesti, mutta ei liian paljastavasti) niin, että käytät kaikkia annettuja sanoja.

5. kirjoitustehtävä

Tässä teille runo muokattavaksi niin, että kaikille mahdollisille sanoille pyritään keksimään vastakohta. Ei siis vain adjektiiveille, vaan ihan kaikille. Ei ihan helppoa, vai mitä!

(Valitaan tilanteeseen sopiva runo).

6. kirjoitustehtävä

Askarrellaan toisillemme joulukortti vain lehdestä leikattuja sanoja käyttäen.

7. kirjoitustehtävä

Valitse jokin esine, jolla on tarina/merkitystä sinulle. Kirjoita pieni tarina omasta tai esineen näkökulmasta. Älä mieti liian pitkään, nappaa vain jokin esine ja ala kirjoittamaan.

8. kirjoitustehtävä

Valitse listasta niin monta lauseen alkua, kuin haluat ja jatka lausetta. Voit halutessasi jatkaa lauseesta vaikka kokonaiseksi tarinaksi. Tai voit jatkaa lausetta vain sen verran, että siitä tulee kokonainen lause. Tee tämä itsellesi. Voit jakaa muiden luettavaksi lauseen/lauseita, jos haluat.

Minä olen...

Minulle on luontaista...

Minulle on helppoa...

Joskus minun voi olla haastavaa...

Haluaisin...

Oloni on vahva kun...

Haluaisin oppia...

Epäroin...

Olen valmis...

Päätän...

Uskon...

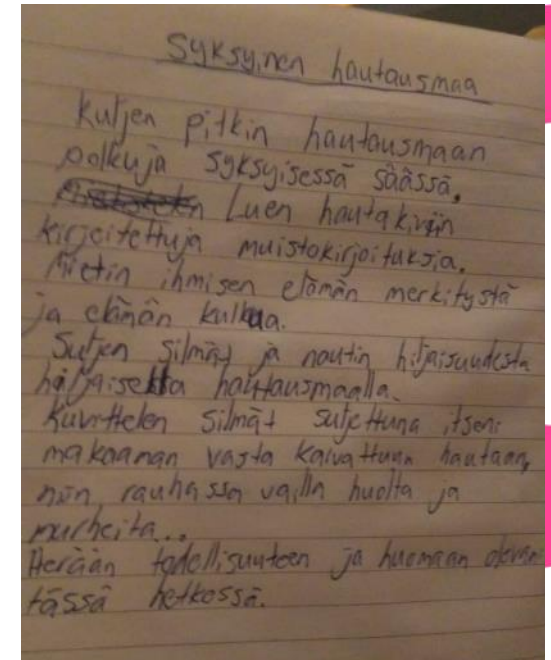
Tiedän, että...

Minun täytyy...

Minun täytyy muistaa...

9. kirjoitustehtävä

Kirjoita yhdestä ihan tavallisesta päivästäsi ikään kuin OMAN ELÄMÄSI TARKKAILIJAN roolista.

Materiaalit

Tehtävien ideoinnissa hyödynnettiin osittain valmiita materiaaleja, kuten Lumoava-hankkeessa kehitettyjen Helmikorttien sanataidetehtäviä:

tki.centria.fi/hanke/

lumoava/7879/7879/7879

ja lukuliike.fi -sivuston materiaalipankkia:

lukuliike.fi/materiaalipankki/

YHTEYS - Sanataiteen ja valokuvauksen ryhmä

Suvi Peltola ja Jonna Kalliomäki, TAIDA!

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30-vuotiaat nuoret ja
työikäiset maahanmuuttajat

Yhteensä ryhmässä oli yhdeksän osallistujaa, joista viiden omakuvat ehdivät valmiiksi ennen näyttelyn avajaisia. Myös molemmat ohjaajat valmistivat omat omakuvat.

TOIMINNAN KUVAUS

Osallistuja toteuttaa yhdestä valokuvasta ja sitä täydentävästä tekstistä muodostuvan omakuvan. Omakuvissaan osallistujat tulevat nähdyksi ja tekstin kautta kuulluksi omilla ehdoillaan. Kuvassa ei olla yksin, vaan osallistujan valitseman eläimen kanssa. Eläimen kanssa ja kautta osallistujan on mahdollista tuoda itsestään esiin sellaisia puolia, joiden näyttäminen voi muuten olla hankalaa. Lisäksi eläin muuttaa kuvaustilanteen dynamiikkaa tuoden siihen vapautuneisuutta. Kameran edessä jännittää vähemmän, kun huomionsa ja energiansa voi keskittää eläimeen.

Omakuvia työstetään pikkuhiljaa edeten. Kuvaa ja tekstiä rinta rinnan. Kuvien osalta osallistujia ohjataan kohti lopputulosta muun muassa erilaisten kuvausharjoitusten ja esimerkkien kautta. Kirjoitusharjoituksissa keskitytään ruokkimaan osallistujien itsevarmuutta kirjoittajina ja vahvistamaan heidän rohkeuttaan käyttää kirjoittamista itseilmaisun välineenä. Heitä innostetaan kokeilemaan erilaisia tekstilajeja ja hyödyntämään omissa teksteissään jo valmiita, heille merkityksellisiä tekstejä kuten laulujen sanoituksia.

Viikoittaisten tapaamisten lisäksi työpajaan kuuluu vierailuja eläintilalla kuten hevostallilla tai porotilalla. Tilavierailujen tarkoitus on herätellä osallistujien aisteja ja tarjota heille mahdollisuus tavallisesta arjesta poikkeaviin elämyksiin. Osallistujat pääsevät kuulemaan eri eläinlajien elintavoista, käytöksestä ja hoidosta, ja ottamaan itsekkin kontaktia eläimiin. Osallistuja valitsee eläinlajin ja sitä edustavan tietyn yksilön, jonka kanssa hän haluaa tulla kuvatuksi omakuvassaan.

Varsinaiset kuvaukset suoritetaan eläintilalla. Kuvauksissa osallistujille annetaan mahdollisimman vapaat kädet muun muassa pukeutumisen, meikin, kuvauspaikan, kuvakulmien, kuvan laajuuden ja kuvan kokonaistunnelman suhteen. Ohjaajan tehtävänä on painaa laukaisinta ja ottaa osallistujien laatimien suunnitelmien mukaisia kuvia.

Työpajan päätteeksi osallistujien omakuvat ja tekstit taitetaan ja tulostetaan A3-kokoisille valokuvapapereille ja kootaan näyttelyksi. Lopussa kerätään palaute.

KUSTANNUKSET

Ohjaajien palkkakustannukset. Tilavierailut. Kuljetuskustannukset. Säänmukaisia varusteita ja tarvittaessa eväät.

Kuvaus- ja editointivälineet. Kirjoittamiseen voidaan käyttää matkapuhelimen sovelluksia. Loppunäyttelyn kustannukset kuten markkinointi, tilat ja tarjoilut.

TAVOITTEET

Tavoitteena on tarjota osallistujille mahdollisuus tulla nähdyksi ja kuulluksi heidän itsensä määrittelemällä tavalla, ja tarjota mielekkäitä harjoituksia, joiden avulla voi kehittää kykyään ilmaista itseään. Osallistujille tarjotaan uudenlaisia kokemuksia ja elämyksiä eläntilavierailujen kautta. Itsen näkeminen valokuvassa herättää monenlaisia tunteita, minkä vuoksi tarjolla on hyvä olla tukea tunteiden käsittelyyn. Työpajaan osallistuneet tapasivat yksilöohjaajaansa ryhmätoiminnan rinnalla.

KOKEMUKSET

Työpajan lopputuotteet, osallistujien ja ohjaajien omakuvat kertovat oman tarinansa - ja nimenomaan sellaisen tarinan, jonka kuvan päähenkilö itse haluaa kertoa.

Koronarajoitukset vaikuttivat toiminnan toteutukseen. Lähitapaamiset ovat vaikuttavampia kuin etätapaamiset tämänkaltaisessa toiminnassa.

Ryhmä vieraili Ruskalaukan hevostilalla ja Kujalan porotilalla. Tilavierailut kannattaa toteuttaa vain yhdelle ja samalle tilalle, koska sitä kautta osallistujilla on aidosti aikaa tutustua rauhassa tilaan, sen toimintaan ja eläimiin. Osallistujien tulee olla mahdollisuus ottaa kontaktia useisiin erilaisiin eläimiin ja ajan kanssa pohtia, minkä eläimen kanssa ja missä päin tilan maita hän haluaisin itsensä kuvata. Toiminnan toteutuksen kannalta olisi hyvä saada sitoutettua alueelta pitkäaikaiseen yhteistyöhön yksi, ehkä useampikin tila. Kun tilalla tiedetään etukäteen, mitä Yhteys-työpajan yhteistyökumppaniksi lähteminen tarkoittaa, helpottaisi se merkittävästi esivalmisteluja.

Osallistujan kielitaito on huomioitava toiminnansuunnittelussa. Olisi hyvä, jos muunkielinen osallistuja voisi käydä läpi omalla äidinkielellään myös niitä tunteita ja ajatuksia, jota vasta opetteluaiheessa olevalla vieraalla kielellä ei ole mahdollista ilmaista. Toiminnan tavoitteiden ja tehtävänantojen kuvaamisessa kielikysymys on tärkeää ottaa huomioon.

Työpaja voidaan toteuttaa avoimena tai suljettuna ryhmänä. Tärkeää on pitää ryhmäkoko tarpeeksi pienenä (4-8 osallistujaa), jotta esimerkiksi kuljetukset tilavierailuille sujuvat ja aika tilalla riittää henkilökohtaiseen ohjaukseen. Pieni ryhmäkoko madaltaa kynnystä jakaa muiden kanssa heränneitä tunteita ja ajatuksia.

Tekstin työstämisen ja kuvauksen pitää olla kiireetön, osallistujalle mahdollisimman miellyttävä ja positiivisena mieleen jäävä tapahtuma. Osallistujien tulisi voida luoda suunnitelmia kuvansa suhteen, testata niitä käytännössä ja muuttaa tarvittaessa.

Ohjaajien on oltava omien alojensa ammattilaisia, sillä työpaja tähtää tasavahvaan lopputulokseen: sekä kuvan että tekstin osalta laadukkaaseen omakuvaan.

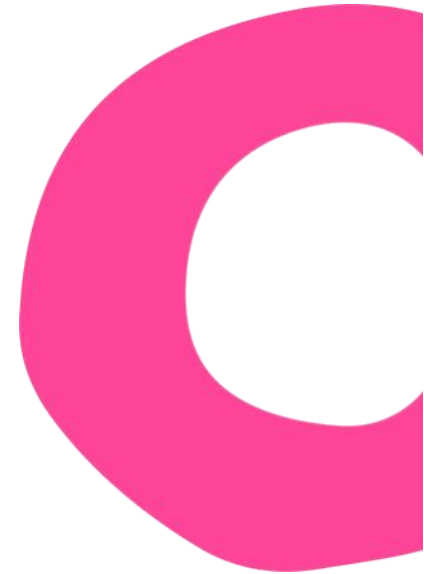
Yhteydenpito ryhmäläisiin on tärkeää. Sitä varten on sovitaa yhteisesti viestintätapa kuten yhteinen WhatsApp-ryhmä.

KOKOONTUMISKERRAT

Alkutapaaminen

Osallistujille alustetaan YHTEYS-työpajan ideaa. Taustoitetaan sekä valokuvauksen että kirjoittamisen lähtökohdia, tulevia kokoontumiskertoja sekä niihin liittyviä harjoituksia. Kuvataan työpajan tavoitetta.

Kirjoittamisen osalta tähdennetään prosessin merkitystä, rohkaistaan itseilmaisuun ja herätellään kiinnostusta kir-

joittamista kohtaan.

Käytännön harjoituksena osallistujat vastaavat kyselyyn, jossa kartoitetaan heidän ajatuksia ja kokemuksia kirjoittamisesta.

1. Kokoontumiskerta

Teemana omasta itsestä kirjoittaminen.

Osallistujia herätellään pohtimaan erilaisia tapoja, joilla he voivat kirjallisesti kertoa itsestään. Tavoitteena havahduttaa osallistujat huomaamaan, kuinka itseä on mahdollista kuvailla paitsi ulkoisten ominaisuuksien, myös oman sisäisen maailman kautta.

Käytännön harjoituksena osallistujat kirjoittavat ensin kolme lausetta itsestään siten, kuin he esittelisivät itsensä vieraalle ihmiselle.

Seuraavaksi osallistujat kirjoittavat kolme lausetta, joissa he esittelevät itseään itselleen.

Lauseiden valmistumisen jälkeen vertaillaan sitä, miten eri tavoin itsestä on mahdollista kirjoittaa riippuen siitä, ketä varten tekstiä tuottaa.

Lopuksi testataan kirjoitettujen sanojen voimaa piirtämällä kuvia kirjallisuudesta poimittujen lainausten avulla. Osallistujille luetaan katkelmia Harry Potter ja viisasten kivi -kirjasta, minkä perusteella he piirtävät kuvia kirjassa esiintyvistä henkilöistä.

2. Kokoontumiskerta

Päivän aiheena ääni, jota lähestytään musiikin ja ennen muuta laulujen sanoitusten kautta. Tavoitteena on innostaa osallistujia kuuntelemaan laulujen sanoituksia aiempaa tarkemmin, saamaan niistä inspiraatiota, pohtimaan niissä käytettyjen ilmausten merkitystä sekä kuulemaan, milloin sanoituksissa käytetään loppusointuja eli riimejä.

Käytännön harjoitukset aloitetaan alkulämmittelyllä. Siinä osallistujia pyydetään:

- kirjoittamaan ensin puolentoista minuutin ajan A:lla alkavia sanoja
- kirjoittamaan sitten puolentoista minuutin aikana kaksi lausetta, jossa käyttävät yhtä aiemmin kirjoittamaansa A:lla alkavaa sanaa.
- kirjoittamaan sitten samat kaksi lausetta tikkukirjaimin.
- kirjoittamaan sitten kolme kysymystä, jossa käyttävät yhtä aiemmin kirjoittamaansa a:lla alkavaa sanaa.
- kirjoittamaan sitten vastaukset äsken kirjoittamiinsa kysymyksiin.

Varsinaisena teemana liittyvänä harjoituksena kuunnellaan kolme kappaletta: lastenlaulu Ihahaa, Maija Vilkkumaan Hiuksissa hiukkaa ja Tuure Kilpeläisen ja Kaihon karavaanin Autiosaari.

Ihahaassa huomio kiinnitetään sanoitusten suoraviivaisuuteen; sanoituksen merkitykset ovat kirjaimellisia. Lisäksi pohditaan sanoituksen loppusointuja ja sitä, mitä loppusointu eli riimi tarkoittaa.

Käytännön harjoituksena laaditaan oma Pekka-lampaasta kertova lastenlaulu. Osallistujat jatkavat kukin vuorollaan lauseita muodostaen siten riimejä.

Pekka on pieni lammas, siltä irtosi tänään...

Pekka tykkää leikkiä, eikä käytä...

Lampaista saa villaa, syksyisin soilta taas...

Pekka's best friend is a mouse, who lives in a very tiny...

Though Pekka is a sheep he likes to jump, once he saw on the tv mr. Donald...

If Pekka needed visit far, he can use his uncle's...

Pekka Haaveilee pääsystä kuuhun ja kiipeämisestä naapurin omena...

Suomalaiseen tapaan Pekka on usein hiljaa, mutta ruoka-aikaan hän rouskuttaa kovaan ääneen kauraa ja muuta...

Maija Vilkkumaan Hiuksissa hiekkaa ja Tuure Kilpeläisen ja Kaihon karavaanin Autiosaari -kappaleiden sanoituksesta tutkitaan kohtia, joissa käytetään vertauskuvia. Osallistajat kertovat omia tulkintojaan kappaleiden sanoitusten monitulkintaisista kohdista kuten...

Se kesä kuohui ja kolisi, kuin maailman viimeinen olisi. (Maija Vilkkumaa, Hiuksissa hiekkaa)

Päivä poltti asfalttiin reiän, mä hukuin katseeseen. (Maija Vilkkumaa, Hiuksissa hiekkaa)

Vatsan pohjassa perhonen, hevonen ja tuhatjalkainen. Tulin eteesi väristen, sellaista lempi on. (Tuure Kilpeläinen ja Kaihon karavaani, Autiosaari)

Mä oon sun perjantai ja maanantai. (Tuure Kilpeläinen ja Kaihon karavaani, Autiosaari)

Kun kuuta lakkasin ulvomasta, tähdet tippuivat syliini vasten. On aika luopua haarniskasta, sellaista lempi on. (Tuure Kilpeläinen ja Kaihon karavaani, Autiosaari)

3. Kokoontumiskerta

Vaihdetaan kuulumisia ja tehdään ”Päivän parhaat” -harjoitus. Jokainen kirjoittaa Jamboard-alustan muistilapuille kolme asiaa, jotka ovat hyvin heidän elämässään tai jotka tekevät heidän iloisiksi juuri sillä hetkellä.

Käydään läpi osallistujien lempisanoituksia. Jokainen saa halutessaan kertoa kappaleen, jossa on hänelle syystä tai toisesta merkitykselliset sanat ja esitellä häntä erityisesti koskettavia kohtia sanoituksesta.

4. Kokoontumiskerta

Tutkitaan ohjaajan tekemiä luonnoksia siitä, miltä tekstiä ja kuvaa yhdistävät omakuvat voivat näyttää.

Osallistujille aiemmin näytettyihin esimerkkikuviin on lisätty teksti. Ohjaaja esittelee myös kuvan, jonka kaltaisen kuvan hän haluaa itsestään otettavan sekä tekstin, jonka kaltaisen tekstin hän suunnittelee kirjoittavansa kuvansa pariin. Osallistajat pääsevät kertomaan omia näkemyksiään esimerkkikuvista ja teksteistä ja niiden herättämistä tunteista.

5. Kokoontumiskerta

Osallistujilla teetetään pop up -tyyppisiä kirjoitusharjoituksia. Harjoitukset saa aloittaa tai jättää kesken tarpeen mukaan

Samaan aikaan valokuvauksesta vastannut ohjaaja käy kahdenkeskisiä keskusteluja kunkin osallistujan kanssa siitä, millaisia suunnitelmia hänellä omakuvansa toteutukseen liittyen.

Harjoitus 1

Osallistajat jatkavat seuraavia lauseita:

Jos olisin marja, olisin...

Jos olisin urheilulaji, olisin...

Jos olisin huonekalu, olisin...

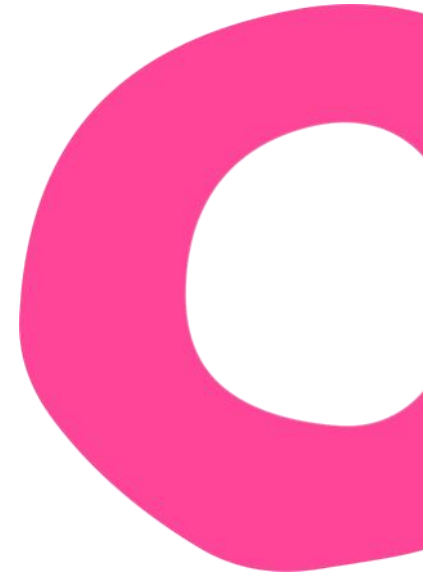
Jos olisin vuodenaika, olisin...

Jos olisin leivonnainen, olisin...

Jos olisin auto, olisin...

Jos olisin musiikkigenre, olisin...

Jos olisin supersankari, olisin...

Materiaalit

Suunnittelussa hyödynnettiin mm. Mielen-terveyden keskusliiton Luova kirjoittamisen toivon välineenä -koulutuksen materiaaleja sekä kirjallisia lähteitä kuten luovan kirjoittamisen opettajan Niina Hakalahden kirjoittamia kirjoja.

Harjoitus 2

Osallistujat tekevät omat versionsa Kaija Koon laulun "Minä muistan sinut" sanoituksesta muuttaen sanoituksen sinä-muodot (yksikön toinen persoona) minä-muotoon (yksikön ensimmäinen persoona) sekä muokkaamalla kielikuvia muutenkin heidän kokemusmaailmaansa paremmin sopiviksi. Esimerkki:

*Minä muistan minut
kun kesäaamu sarastaa.
Minä muistan minut
kun lähden duuniin polkemaan.
Minä muistan minut
kun näen leskenlehden keltaisen.*

*Minä muistan minut
ja niin teen halusin tai en.*

Harjoitus 3

Osallistujat kirjoittavat vapaamuotoisen runon itsestään täydentämällä puolivalmiita lauseita. Tavoitteena pohtia sitä, mitä eroa on toisten sanomisilla ja sillä, mitä itse todellisuudessa tietää olevansa.

*Koulu-/työkaverini sanoi, että olen...
Äitini/isäni/veljeni/siskoni mielestä olen...
Koulussa/harrastuksessa minua on sanottu...
ja somessa olen saanut kuulla olevani...
Omasta mielestäni olen...
Olen myös...
En koskaan halua olla kuin...
Sen sijaan haluan päivä päivältä olla enemmän...
Kaikista tärkeintä on kuitenkin se, että olen...*

6. Kokoon tumiskerta

Valmiiden tekstien asemointia kuvien rinnalle: rivitysten muokkaamista, otsikoiden hiomista ja kappalejakoja

selventämistä.

Jokaisen teksti luetaan ääneen samaan aikaan, kun luet-tavan tekstin kanssa kokonaisuuden muodostava kuva heijastetaan suurena valkokankaalle.

Kukin osallistuja pääsee vuorollaan kertomaan itse määrittelemässään laajuudessa oman tekstinsä taustoista, minkä lisäksi käydään yleistä keskustelua kuhunkin kuvaan ja tekstiin sekä niiden herättämiin tunteisiin liittyen

Palautteiden kerääminen.

Omakuvanäyttelyn ja sen avajaisien suunnittelua.

7. Näyttelyn avajaiset

TAIDAn YHTEYS-näyttelyn avajaisiin kutsuttiin kaikki osallistujat, ohjaajat, yhteistyötahot ja osallistujien lähipiiriä. Näyttely toteutettiin Kuusamo-opiston pihapiirissä ulkoilmanäyttelynä kesällä 2021, mahdollisia koronarojoituksia ennakoiden. Sitä markkinoitiin sosiaalisessa mediassa ja paikallislehteen jaetulla tiedotteella. Tilaisuus streamattiin InstaLiven kautta hankkeen Instagram-tilin seuraajille.

Näyttely kiersi myöhemmin toteuttajaorganisaatioiden tiloissa.

"Tämä oli ensimmäinen TAIDA!-hankkeen ryhmä, johon osallistuin. Alussa en oikein edes tiennyt, että mistä on kyse, koska olin vain antanut yksilöohjaajalleni luvan ilmoittaa minut johonkin ryhmään. Onneksi täällä ei ollut tylsää ja olenkin ihan tyytyväinen, että lähdin mukaan."

"Mieleeni on jäänyt varsinkin valokuvaus, koska en ole koskaan ennen ollut kuvattavana muuten kuin jossain juhlakuvauksissa kuten rippijuhlissa. Se oli siksi jännä kokemus, enkä tiedä, milloin seuraavan kerran pääsen kokemaan jotain sellaista."

"Yksittäisenä muistona mieleeni on jäänyt ainakin se, kun minusta otettiin kuvia. Hevosien kanssa kuvien ottaminen meni ihan hyvin, mutta sitten kun Jonna otti minusta vielä muutaman kuvan ilman hevosta, niin silloin kameran edessä oleminen oli jotenkin tosi vaikeaa. Meinasin mennä vähän paniikkiin, mutta valmiista kuvista sitä ei kyllä huomaa. Ne ovat tosi hyviä."

"Joko tämä loppuu? Jotenkin aika on mennyt tosi nopeasti."

"Olin mukana jo ryhmän suunnitteluvaiheessa ryhmän kohderyhmän edustaja. Jo silloin minulle tuli vahvasti sellainen tunne, että tästä on tulossa tosi hyvä ryhmä. Kokonaisuus vaikutti mielenkiintoiselta ja sellaiselta, että tiesin ryhmän päättyvän hienoihin lopputuloksiin. Niin myös kävi eli ryhmä oli tosi hyvä. Olin siis hyvällä mielellä heti ryhmän alkaessa ja olen sitä nyt, kun ryhmä loppuu."

"Pidin erityisesti kirjoitusharjoituksista, koska olen kiinnostunut kirjoittamisesta ja haluan kehittää itseäni siinä."

"Lähdin mukaan ryhmään hyvällä mielellä. Vähän harmittaa, kun en päässyt mukaan kaikille tilavierailuille eikä lopullisen kuvan valitseminen ole helppoa. Olen silti tyytyväinen. Sain kirjoitettua sellaisen runon kuin halusin ja viimeisenä iltana ennen kuvauksia löysin lopulta kuvauksiin sopivan mekon."

"Mieleeni on jäänyt esimerkiksi se, kun hevonen puri minua kuvauksissa. Onneksi puremisesta jääneet jäljet paranivat pian."

AURINGONPIMENNYS

Minä en ole aurinko.
Vaikka pintani hehkuu,
sisälläni käy pohjoistuuli.
Vaikka levitän valoa,
oma liekkini hiipuu herkästi.
Minussa asuvat tyyneys, kärsivällisyys,
ystävällisyys ja myötätunto,
mutta myös epävarmuus, pelko,
kiukku ja tuska.
Minä itken kuin sadekuuro,
lyön kipinää kuin salama.
Kääriydyn yötaivaan tummuuteen
ja jäädyn riitteeksi järven pintaan.
Toisinaan kurkin pilvien takaa,
toisinaan porotan päiviä.

Ja sittenkin:
minä en ole aurinko.
Minä
en
ole
aurinko.

Ryhmäydytään luovasti

Tiina Pitkänen, Pauliina Hyytinen ja Jonna Kalliomäki, TAIDA!

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
työikäiset maahanmuuttajat

TOIMINNAN KUVAUS

Ryhmäytyksen tavoitteena on kielen oppimisen lisäksi ryhmähengen luominen ja sen edistäminen luovia ja toiminnallisia menetelmiä käyttäen. Kaikessa tekemisessä korostuu yhdessä tekeminen. Kokoontumisia on kuusi. Kolmannen kerran jälkeen on pidempi tauko. Kunkin kokoontumisen kesto on noin kaksi tuntia.

KUSTANNUKSET

Ohjaajan/ohjaajien palkkakustannukset. Piirustus-, maa-
laus- ja askarteluvälineitä. Kangaskassit sekä kankaalle
sopivat tussit ja värit. Pienet palkinnot ja kopiointikustan-
nukset.

OSALLISTUJAT

Osallistujat olivat maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Tuokiot toteutettiin kahden eri ryhmän kanssa, mutta konsepti on käytettävissä myös kuuden kerran jatkumona niin, että ensimmäiset kolme tapaamiskertaa järjestetään uuden ryhmän alkamisvaiheessa ja toiset kolme tapaamista lukuvuoden loppupuolella.

Tuokioiden suunnittelussa otettiin huomioon ryhmien

erityistarpeet. Ensimmäisissä kokoontumisissa painottuu kielenopiskelu luovin ja toiminnallisin menetelmin. Jälkimmäisissä tuokioissa pääpaino on ryhmäytymisessä.

TAVOITTEET

Tavoitteena oli kielen oppiminen ja ryhmäytyminen toiminnallisia ja taidelähtöisiä menetelmiä käyttäen. Luku- ja kirjoitustaidon ollessa puutteellinen, korostui toiminnallisten menetelmien tärkeys oppimisen tukena. Ryhmähengen edistämiseen tähtäävässä toiminnassa painottui yhdessä tekeminen ja hauskanpito.

Opettajan osallistuessa toimintaan luovat ja toiminnalliset menetelmät tulivat tutummaksi myös hänelle mahdollista myöhempää käyttöä varten.

KOKEMUKSET

Kokoontumisissa oli paljon iloa ja naurua, vaikka myös omat haasteensa. Ohjaajat ja heidän tapansa toimia olivat osallistujille entuudestaan vieraita ja kielitaito vielä heikko. Osallistujat lähtivät kuitenkin nopeasti mukaan, kun ote oli innostava ja tehtävänanto riittävän selkeä.

Opettaja näki hyvänä, että ryhmäytyksen tulivat vetä-

mään luokan ulkopuoliset henkilöt. Osallistujien oli helppompaa heittäytyä vieraampien ohjattaviksi. Toiminta vaatii ohjaajalta innostunutta otetta, heittäytymistä ja tsemppaamista. Toiminnassa nähtiin hienoa toisten auttamista. Toisinaan tarvittiin myös kehotusta toimia jonkun toisen osallistujan kanssa yhdessä.

Kokoontumiskerrat kuvattuine sisältöineen on kohtuullisen helppo ottaa käyttöön sellaisenaan tai soveltaen kuhunkin ryhmään sopivaksi. Kielen oppimiseen tähtääviä tehtäviä voi hyödyntää maahanmuuttajien, lasten tai kielellisiä haasteita omaavien osallistujien kanssa. Peleistä ja taiteen tekemisestä yhdessä hyötyvät monenlaiset ryhmät. Palkintojen kerääminen yhteiseen kassaan innosti koko ryhmää toimimaan yhdessä.

Ryhmän ohjaajalta toteuttaminen vaatii lähinnä halua materiaalien käyttöön ja kannustavaa työtettä. Taiteellisia lahjoja ohjaajalta ei edellytetä. Tarvikekustannuksissa voidaan säästää ilman että idea kärsii esim. tekemällä kortit itse tai painamalla mandalakuvio yhteiselle taulupohjalle, omien kangaskassien sijaan. Nalle-korttien tilalla voi käyttää mitä tahansa kuvallisia tunnekortteja ja Nestori nurjamieli -pelikortit löytyvät netistä. Pelin toteuttaminen ei vaadi pelikorttien lisäksi muuta materiaalia.

KOKOONTUMISKERRAT

1. tapaaminen

Teema: numerot

Toiminnallinen opetus ja taidetyö:

Yhteinen taideteos Palasta kokonaiseksi-idealla (palamaalaus). Paanajärven maisemaa kuvaava Akseli Gallen-Kallelan Palokärki-maalaus tulostetaan paperille ja leikataan samankokoisiksi ruuduksi ja numeroidaan 1-

100. Samankokoisesta valkoisesta paperista leikataan yhtä monta tyhjää ruutua. Osallistajat kopioivat jokaisen ruudun värittämällä sen tyhjään ruutuun ja numeroimalla vastaavin numeroin. Väritetty ruutu liimataan ruudutetulle ja numeroidulle taustapaperille, numeroa vastaavalle paikalle. Samalla opetellaan lausumaan kyseinen numero. Taustapaperiin on kirjoitettu numerot kirjaimin. Värítettävissä paloissa numerot on ilmoitettu numeroin.

Lopuksi: Kannustus: *"Hyvä minä, hyvä me!"*

2. tapaaminen

Teema: muodot / kuvat

Toiminnallinen opetus:

1. Kuviot (ympyrä, neliö, kolmio, soikio, sydän, tähti) on tulostettuna paperilla. Yhdessä käydään ne läpi. Tehdään samalla kuviot ilmaan ja lausutaan muodot yhteen ääneen. Toistoa.

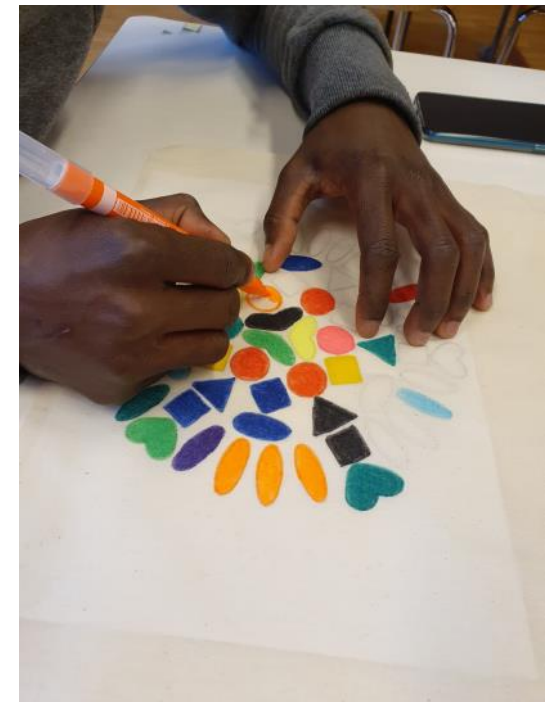
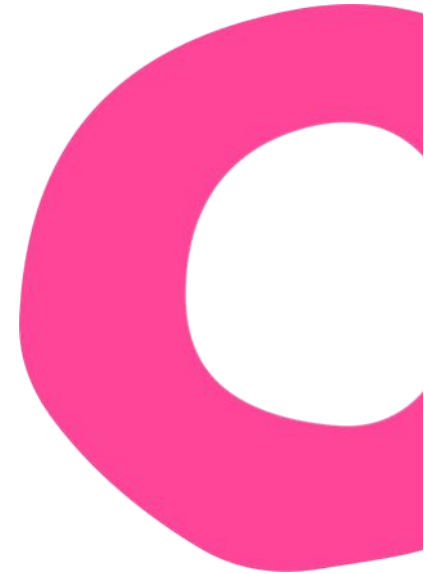
2. Kuviot tehdään kehuviuina ryhmässä. Kuvio sanotaan, ryhmä muodostaa kuvion omalla seisomajärjestyksellään. Tehtävänantoa nopeutetaan. Tarvittaessa katsotaan kuvio paperista (jos kukaan ei muista).

Taidetyö:

1. Jokainen osallistuja tekee haluamansa muodon wc-paperirullan hylsystä, niin että kuvio muodostuu hylsyn päähän. Hylsyn pää käytetään maalissa ja painetaan kuvio ohjauksessa yhteiseen työhön (A3 kokoinen paperi) mandalan muotoon.

2. Korttiaskartelua samaa hylsypainanta-tekniikkaa käyttäen. Toivemusiikkia taustalla.

Lopuksi: kannustus: *"Hyvä minä, hyvä me!"*

3. tapaaminen

Teema: Värit

Toiminnallinen opetus:

1. Värien opettelu värillisillä papereilla yhdistettynä tekstiin, jossa lukee kyseinen väri samanvärisenä. Yhdessä toistoa.
2. Ohjaaja sanoo värin ja osallistujat etsivät luokasta väriä vastaavan esineen. Tarvittaessa väriä näytetään.
3. Osallistujat seisovat rivissä. Ohjaaja nostaa värin kertovan lappusen ja kertoo kuinka monta (isoa vai pientä) askelta se pelaaja saa ottaa, jonka vaatteesta kyseistä väriä löytyy. Ensimmäisenä maaliin (vastakkainen seinä) päässyt voittaa ja saa pienen palkinnon.

Taidetyö: Edellisellä kerralla yhteistyössä tehty mandala on siirretty koneelle ja tulostettu papereille kopioitavaksi kangaskasseihin. Yhdessä luotu kuvio piirretään / väritetään itse valittuja kangasvärejä käyttämällä ja silite-tään. Kullekin ryhmäläiselle jää muistoksi yhdessä suunniteltu, mutta omin lempivärein koristeltu kangaskassi.

Lopuksi: Yhteiskuva kassien kanssa.

(TAUKO)

4. tapaaminen

Teema ja tavoite:

Ryhmähengen tiivistäminen pelillisin menetelmin

1. Nalle -kortti

Jokainen valitsee Nalle-korteista (Pesäpuu ry) itseään kuvaavan kortin ja antaa sen ohjaajalle. Valintojen jäl-

keen ohjaaja näyttää yhtä korttia kerrallaan ja muut ryhmäläiset yrittävät arvata kenestä on kyse. Ohjaaja merkitsee itselleen muistiin valitut kortit myöhempää käyttöä varten.

2. Tavara kertoo

Pöydälle on aseteltu erilaisia esineitä. Ryhmäläiset valitsevat kukin 1-2 itsestään kertovaa esinettä ja antaa ne ohjaajalle niin, että muut ryhmäläiset eivät näe. Ohjaaja esittelee esineet yksi kerrallaan ja muut arvaavat, kuka kyseisen esineen on valinnut. Tavarat valinnut saa kertoa miksi valitse juuri sen. Esim. "Valitsin nämä helmet, koska tykkään laittautua kauniiksi". Ohjaaja kirjaa esille tulevat luonteenpiirteet, vahvuudet, kiinnostuksen kohteet, tavat tms. myöhempää käyttöä varten.

3. Hyvän mielen peli

Pelataan Nestori nurjamieli-korteilla (Suomen mielenterveysseura) peliä, jossa jokainen vuorollaan nostaa yhden kortin, lukee sen ohjeet ja koko ryhmä toteuttaa tehtävän. Mukaan valitaan vain ryhmän kielitaidolle ja tilanteeseen sopivia ryhmätehtäväkortteja. Palkinnoksi saadaan pisteitä, jotka voivat olla esim. karkkeja. Kun koko ryhmä työskentelee yhdessä, pisteitä karttuu yhteiseen kassaan ja niistä päästään nauttimaan pelin lopuksi yhdessä.

5. tapaaminen

Teema ja tavoite:

Ryhmähengen tiivistäminen pelillisin menetelmin

1. Luokkakuvaa

Edellisellä kerralla valitut Nalle-kortit on kopioitu paperille. Kukin leikkaa omansa ja liimaa yhteiseen "luokkakuvaa" vuorollaan. Luokka keksii ryhmälleen nimen, joka kirjoitetaan kuvaan.

2.Kohtaamisbingo

Ohjaaja on valmistanut Bingo-peliruudun edellisellä kerralla tehdyn Tavara kertoo -tehtävän perusteella yksinkertaistaen lauseita riittävästi ja esittäen ne kysymysmuodossa esim. Pidätkö kaikesta kauniista? Peliä pelataan liikkumalla väljässä tilassa ja kohtaamalla toisia ryhmäläisiä. Vastaantulevalle esitetään kysymys ja kerätään kyllä-vastauksia. Peliä pelataan, kunnes jokainen on saanut vähintään yhden bingo-rivin. Aina kun joku huutaa "Bingo!", annetaan yhdessä aplodit.

3.Hyvän mielen kortti

Jokainen valitsee postikortin, joka itseä miellyttää ja kirjoittaa siihen oman nimensä. Kortit levitetään pöydille ja JOKAINEN kirjoittaa JOKAISEEN korttiin jotain positiivista kortin saajalle. Se voi olla tervehdys, joku huomio toisen osaamisesta tai luonteesta. Vain suomen kieli sallittu. Apua voi pyytää ohjaajilta.

6. tapaaminen

Teema ja tavoite:

Yhteistyö ja kannustaminen

1.Musiikkimaalaus

Valmistetaan yhtä monta maalauspistettä paperein ja vesivärein, kuin on osallistujia. Luodaan yhteisiä maalauksia niin, että kaikki osallistujat jättävät jälkensä jokaiseen teokseen. Taustalla soi musiikkia osallistujien omasta maasta. Kunkin maalauksen kohdalla työskennellään yhden kappaleen ajan. Kappaleen loputtua siirrytään seuraavan työn äärelle. Työskentelyä jatketaan siihen saakka, että jokainen on maalannut jotain jokaiseen teokseen. Koko paperi täytetään värein. Maalauksen ei tarvitse olla esittävää.

2.Hyvän mielen kortti

Lopuksi ojennetaan jokaiselle itsevalittu kortti muiden ryhmäläisten kannustavilla teksteillä täytettyinä.

Luovuuden kieli

Maire Laitala ja Johanna Rieki, TAIDA!

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30-vuotiaat nuoret ja
työikäiset maahanmuuttajat

TOIMINNAN KUVAUS

Luovuuden kieli on toiminnallinen luova ryhmä, joka tukee osallisuutta, itseilmaisua sekä omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä. Lähtökohtana Luovuuden kieli -ryhmässä on se, että osallistujan ei tarvitse olla erityisen taiteellinen tai luova, vaan luovuus on jokaiselle ihmiselle ominaista ja tärkeä monipuolinen itseilmaisun keino, jota voidaan kehittää ja joka tukee ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia läpi elämän. Työskentelytapoina Luovuuden kielessä ovat mm. käsityöt, askartelu ja taide. Inspiraatiota tekemiselle haetaan pohjoisen vuodenajoista sekä omaleimaisesta paikalliskulttuurista. Virikkeenä voidaan käyttää myös moniaistisuutta (musiikki, tarinat, kehollisuus jne). Luovuuden kielen kantavana ajatuksena on: "Luovuuden kautta voimme ilmentää sellaista, mitä sanat eivät tavoita tai kieleemme riitä kertomaan. Saan osata. Saan oppia. Saan onnistua!" Ryhmä toimii avoimena non-stop -ryhmänä eli uusia osallistujia voi liittyä mukaan pitkin matkaa.

Kokoontuminen kerran viikossa, 2 tuntia kerrallaan, taiteen ja käsitöiden tekemiseen soveltuvassa tilassa. Luovuuden kieli -ryhmä on toiminut Kuusamo-opiston taide-

työskentelytilassa, jossa on paikat n. 20 henkilölle, myös pienempi tila soveltuu ryhmäkoon mukaisesti.

KUSTANNUKSET

Ohjaajan palkkio, materiaalikulut, tilavuokra. Materiaalivalinnoissa on hyödynnetty pääosin kierrätysmateriaaleja sekä luonnon tarjoamia materiaaleja.

TAVOITTEET

Ryhmätoiminnan tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden osallisuutta, inspiroida ja tukea itseilmaisua sekä edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Osallistujia sitoutetaan aktiiviseen osallistumiseen. Ohjaaja havainnoi ryhmän dynamiikkaa ja osallistujien toimimista ryhmässä ja tarvittaessa auttaa vuorovaikutussuhteiden muodostumisessa ja ylläpidossa. Ryhmän ohjaaja käy pitkin matkaa keskustelua osallistujien kanssa heidän ajatuksistaan ja toiveistaan toiminnan suhteen.

KOKEMUKSET

Ryhmä aloitti Luova paja -ryhmänä Ksakki ry:llä vuonna 2020 ja siirtyi TAIDA!-hankkeen toiminnaksi alkuvuodes-

ta 2021. Koronarajoitukset vaikuttivat toiminnan aloitukseen ja ryhmä aloitti TAIDA!:ssa toimintansa etätapaamisina keväällä 2021. Osallistujille toimitettiin tarvikepussukat, jotka sisälsivät tarvittavat materiaalit ja ohjaaminen toteutettiin Zoomin välityksellä kaksi ensimmäistä kertaa. Osalla osallistujista oli vaikeuksia saada Zoom toimimaan omalla laitteella ja mukana ensimmäisellä kerralla olikin hankesuunnittelija avustamassa teknisissä pulmissa. Etätoteutuksessa onkin tärkeä huolehtia riittävästä teknisestä ohjauksesta, mielellään jo etukäteen esim. yksilötapaamisessa. Rajoitusten hellitettyä keväällä 2021 päästiin lähitapaamisiin, jotka ovat huomattavasti saavutettavampia. Ryhmässä oli alussa mukana sekä suomalaisia nuoria että maahanmuuttajia. Syksyllä 2021 osallistujat ovat olleet maahanmuuttajia. Toinen hankkeen yksilöohjaajista toimi kesään 2021 saakka apuohjaajana ryhmässä sekä saattamassa asiakkaita ryhmään.

Osallistujat ovat saaneet esittää toiveita siitä, mitä haluat oppia ja mikä innostaa, ja toimintaa on järjestetty sen mukaisesti. Sisältönä on ollut maalaamista, askartelua, ompelutöitä, neulomista ja kankaanpainantaa sekä lisäksi kesällä työstettiin tekstipenkkejä ja maalattiin kiviä Kesäkeitaalle. Osallistujat ovat olleet tyytyväisiä ryhmään ja käyneet mielellään, koska ryhmässä on voinut pitää yhteyttä vertaisiin ja työskennellä samojen kiinnostavien asioiden äärellä. Eri kulttuureista tulevat ihmiset ovat kaikki sopineet "saman pöydän äärelle" ja ketään ei ole syrjitty.

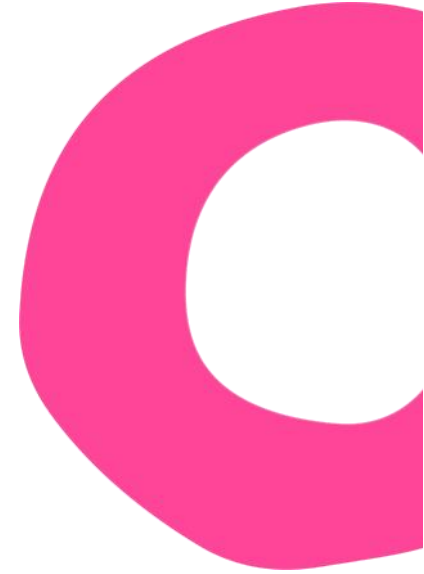
Osallistujan kielitaito on huomioitava toiminnasuunnittelussa, mikäli ryhmässä on erikielisiä osallistujia. On tärkeää varata riittävästi aikaa kommunikaatiolle ja ohjeiden ymmärtämiselle. Toisaalta uuden kielen oppimisessa toiminnallisuus on tärkeä mm. motivaation kannalta ja konkreettinen käsillä tekeminen voi edistää myös uuden kielen oppimista.

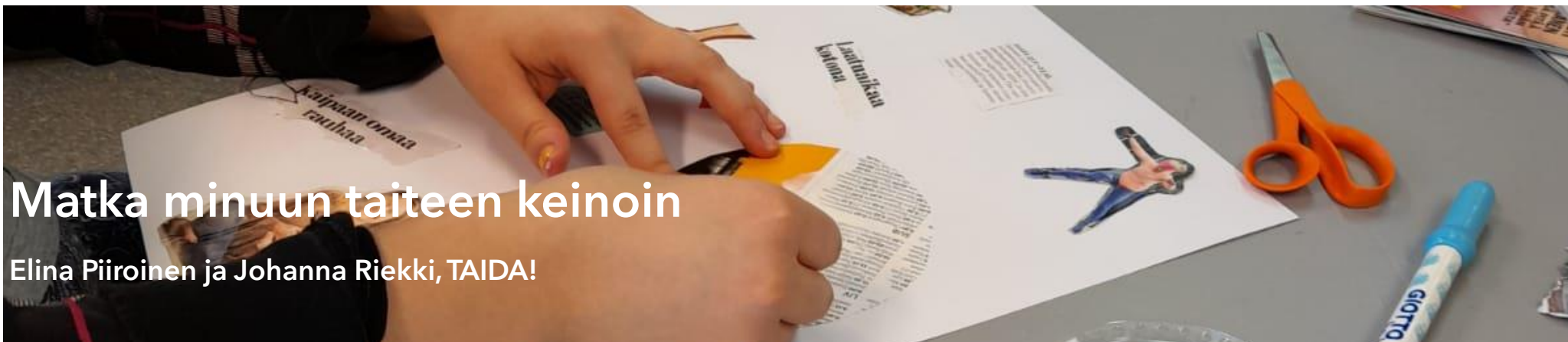
Työpaja voidaan toteuttaa avoimena tai suljettuna ryhmänä. Tärkeää on pitää ryhmäkoko tarpeeksi pienenä (mielellään 5-8 osallistujaa), jotta henkilökohtaiselle ohjaamiselle ja keskustelulle jää riittävästi aikaa. Pieni ryhmäkoko myös madaltaa kynnystä jakaa muiden kanssa ryhmätoiminnassa heränneitä tunteita ja ajatuksia.

Ohjaajan ammattitaito, perehtyneisyys sekä kiinnostuneisuus erilaisiin luoviin työskentelytapoihin ohjaavat toiminnan sisältöä osallistujien toiveiden lisäksi. Ohjaajan osaamisen on hyvä olla laaja-alaista. Mahdollisuuksia sisällön rikastuttamiseen voidaan lisätä esim. ulkopuolisilla vierailevilla ohjaajilla, jotka voivat tuoda ryhmään jotain uutta sisältöä ja samalla myös ryhmän ohjaaja voi oppia jonkin uuden idean tai menetelmän, jota voi hyödyntää jatkossa ryhmätoiminnassa. Myös osallistujat voisivat opettaa muulle ryhmälle jonkin itselle tutun työn tai menetelmän. Siihen ei kuitenkaan ole ollut osallistujilla rohkeutta tässä ryhmässä vielä toistaiseksi.

Säännöllinen yhteydenpito ryhmäläisiin on tärkeää ja muistutusviestit ryhmätapaamisista voivat olla tarpeen varsinkin alussa, jotta sitoutuminen toimintaan pääsee syntymään. Sitä varten on hyvä sopia yhteisesti viestintätapa kuten yhteinen WhatsApp-ryhmä.

Potentiaalisia haasteita ryhmän toiminnalle voi olla osallistujien passiivinen sitoutuminen osallistumiseen, vaikka toiminta koettaisiinkin mieluisana. Sen välttämiseksi on tärkeää, että ryhmä toimii aina samassa paikassa ja samaan aikaan. Lisäksi ohjaajan kannattaa tietoisesti tuoda esille, että ryhmä toimii vain, jos osallistujat tulevat paikalle. Ohjaaja voi auttaa myös kalenteroinnissa, muistuttamalla ryhmästä Whatsapp-viesteillä sekä ohjeistaa ja muistuttaa osallistujia ilmoittamaan etukäteen, mikäli tulee este osallistumiseen.

Matka minuun taiteen keinoin

Elina Piironen ja Johanna Rieki, TAIDA!

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30 v. nuoret ja
työikäiset maahanmuuttajat

Ryhmä toteutettiin kaksi kertaa
suljettuna ryhmänä. Enemmistö
osallistujista oli nuoria.

TOIMINNAN KUVAUS

Matka minuun taiteen keinoin -ryhmässä tutkitaan itsen eri puolia erilaisia taidemuotoja hyödyntäen. Osallistujan luovuutta ei arvioida, vaan omaan itseensä tutustutaan turvallisesti kokeillen.

Kokoontumiskertoja on kuusi. Jokaisella kerralla on eri aihe, jota työskentelään käyttäen maalausta, piirustusta, kirjoitusta, kuvakollaaseja tai musiikin kuuntelua. Ohjaaja ei neuvo, minkä näköistä tulisi tehdä, vaan opastaa, miten annettua aihetta voi lähestyä ja mitä välineitä käyttää. Jos tulee jumi, ohjaaja auttaa miten se ylitetään. Pää tavoite toiminnalla on olla kannustava ja rohkaiseva, epävarmuudelle annetaan lupa olla.

Ryhmälle luotiin oma Whatsapp-ryhmä tiedotusta varten. Siihen kuuluivat pajaohjaajan ja osallistujien lisäksi yksilöohjaajat.

KUSTANNUKSET

Ohjaajan palkkakustannukset. Materiaali- ja tilakulut.

TAVOITTEET

Ryhmän tavoitteena on saada osallistuja huomaamaan

itsestään eri puolia ja kuinka niitä voi lähestyä luovuuden avulla. Oma polku kulkee yhdessä muiden osallistujien polkujen kanssa. Omista töistä ei tarvitse kertoa, jos ei halua. Töiden avaaminen muille saattaa auttaa muitakin ymmärtämään jotain uutta itsestä ja toisista. Pieni ryhmä koko tuki luottamuksen rakentumista. Kokemusten myötä luovuudesta voi tulla tapa työstää tunteita ja asioita taiteen keinoin tulevaisuuden elämäntilanteissa.

Ryhmäkokoontumisten rinnalla osallistuja tapaa yksilöohjaajaansa, jonka kanssa aiheiden käsittelyä voidaan jatkaa kokoontumisten väliajoilla. Yksilöohjaaja ja pajaohjaaja pitävät yhteyttä koko ryhmän ajan.

KOKEMUKSET

Varovainen, tunnustelevalle alku oli hyvä, koska kynnys tulla ryhmään oli joillekin suuri. Taide on vaikuttavaa. Tunteiden käsittely saattaa herättää ahdistusta, mikä on huomioitava etenemisessä kaiken aikaa. Osallistumisen on oltava turvallista ja tuettua.

Yhdessä teoksia katsottaessa sai kertoa mitä toisen töistä nousi mieleen, kuulla miltä omakuva toisen silmissä näytti ja havainnoida mitä itse koki matkalla, miltä ryh-

mätoiminta tuntui. Myös ohjaaja kertoi omia ajatuksiaan ja tunteitaan ja antoi kannustavia kommentteja osallistujien tekniikoista, vaikkei teknisesti taitavat taideteokset olleetkaan toiminnan itseisarvo. Vaikka aihe oli yhteinen, sen sai toteuttaa luovasti omia mieltymyksiään kuunnellen.

Nuoret ovat hyvin luovia ja taitavia, kun antaa heille vapauden olla. He kertoivat, mitä aiheita työhön syntyi. Erääseen työhön oli piirretty myös surullinen naama. Oivallus oli, että hyvään elämään kuuluu myös surun tunteiden näyttäminen. Nuorten palaute oli positiivista. Maalaamista oli jatkettu kotonakin.

Kielimuuri vaikutti maahanmuuttajien ohjaamiseen. Kielenkääntäjäsovellusta ja selkokieliä ohjetulosteita hyödynnettiin ohjeistamisessa. Vaikka syvälinen keskustelu ei ollut mahdollista, osallistuminen vaikutti olevan antoisaa, mikä lienee tärkeintä.

Pajaohjaaja ja yksilöohjaaja keskustelivat säännöllisesti osallistujien tilanteesta. Osallistujan kanssa voitiin esimerkiksi miettiä henkilökohtaisen arkilukujärjestyksen tekemistä. Ryhmätoiminnassa lähdetään työstämään lukkarille mieluista pohjaa, johon voisi kuvittaa kuvia ja tsemppilauseita. Lukkarin kuvittaminen edesauttaa sitä, ettei lukkarista tulisi taakka, vaan positiivinen kannustin.

Toiminnalle on hyvä olla oma, pysyvä kokoontumistila, josta löytyy lukollisia säilytystiloja teoksille.

KOKOONTUMISKERRAT

1. Pajan pohjustus ja rentoutuminen

Lyhyesti käydään läpi pajojen ohjelmistoa, mitä tehdään ja miten.

Kuunnellaan lyhyehkö rentoutusharjoitus istualtaan

omalla paikalla silmät kiinni.

Rentoutuksen jälkeen aletaan tehdä väreillä ja kynillä kuvioita ja väripintoja tapettipaperille omassa rauhassa omaan tahtiin, hiljentyen. Voit työstää pohjaa niin kauan kuin hyvältä tuntuu. Pohjaan ei tarvitse yrittää tehdä mitään, mitään esittävää. Annat käsien ja tunteiden viedä. Mikä väri kutsuu, mikä väline tuntuisi hyvältä nyt käyttää. Yritä kuunnella omaa ohjausta. Ohjaajalta voi kysyä välineistä tarvittaessa neuvoa.

Kun tuntuu, että pohjustusmaalaus on valmis, ohjataan katsomaan maalattua pohjaa. Mitä siinä näkyy, erottuuko mitään esittävää. Jos haluaa, voi voimistaa ja selventää jotain mielenkiintoisia kohtia, jos haluaa.

Lopuksi kirjoitetaan ylös teoksesta kumpuavia sanoja ja ajatuksia sekä miltä tuntui tulla pajaan ja mitä tuntemuksia osallistuminen herätti.

Tarvikkeet: tapettirullia, sakset, akryylimaalit tai pullopeit evärit, siveltimet, erilaisia värikyniä, maalarinteippi.

2. Ilon aiheita - Nämä asiat tuottavat minulle iloa.

Voimabiisini - kirjoitetaan paperille ja kuunnellaan pajassa.

Etsitään lehdistä ja piirretään/maalataan itse asioista mitkä tuottavat elämäsi iloa. Kuunnellaan samalla jokaisen voimabiisi. Kuvat voit liittää alkuperäiseen pohjaan.

Tarvikkeet: lehdet, paperia, sakset, tussit, vesi- tai peitevärit, siveltimet, soitin musiikin kuuntelulle.

3. Kannustava ääni

Jokaiselle tulee hetkiä, jolloin sisäinen ääni ei ole kovin kannustava. Se vähättelee sinua, vertaa muihin, lytistää ja haukkuu. Sanoo, ettet onnistu, ei sinusta ole siihen. Jos näkisit tämän tyyppin olkapäälläsi, miltä se näyttäisi. Piirrä paperille tämä tyyppi. Saa liioitella, karrikoida.

Miten voisit osoittaa sisäiselle kriitikolle hyväksyntää ja lempeää. Miten kertoisit sen? Mitä sanoisit? Kirjoita ylös. Oman itsen jokaisen puolen kanssa voi tehdä sovinnon, hyväksyä ne. Näin pikkuhiljaa kriitikon äänet hiljenevät.

Mieti negatiivisten ajatusten tilalle niiden vastakohtaiset rohkaisevat sanat. Eli mitä hahmo olkapäällä ilkkuu, kirjoita ilkkumisten vastakohtat. Mieti miten kannustaisit parasta ystävää. Näin sinun kannattaa puhua myös itsellesi. Kun olet saanut kannustavat lauseet kirjoitettua, mieti mitä haluat tehdä piirtämällesi tyypille. Säilytätkö kaverin, liitätkö omakuvan pohjaan vai paketoitko lämmöllä "ö-mappiin".

Tarvikkeet: Tussit, värikynät, lyijykynä, paperia.

4. Vahvuuteni - Näissä asioissa olen hyvä

Tällä kerralla mietitään omia vahvuuksia ja taitoja.

Aloitetaan maalaamalla intuitiivisesti kolmella itsevalitulla värillä väripohja, joka jätetään kuivumaan.

Pohdi, missä asioissa olet hyvä? Tunnet, että nämä asiat sujuvat hyvin. Asiat voivat olla taitoja, mutta myös arkipäiväisiä askareita. Oletko hyvä laittamaan aamupalaa, onko yksi ruoka, jonka osaat laittaa hyvin ilman ohjetta-kin! Oletko hyvä suunnittelemaan päivän kulun. Oletko hyvä pelaamaan tai piirtämään. Onko sinulla sana hallussa aina, kun suusi aukaiset, hyvä huumorintaju, kaapit järjestyksessä.

Mieti näitä ja kirjoita ylös ajatuksesi. Voimme työstää asioista kuvakollaaseja tai piirtää sarjakuvamaisen kuvan. Kuvan voi liittää alkuperäiseen pohjaan.

Tarvikkeet: Tussit, värikynät, lyijykynä, vesi- tai peitevärit, lehdet, sakset, liima, paperia.

5. Pelkoni vastavoimat

Aiheena pelko ei välttämättä ole houkuttelevin, mutta tällä kertaa käännetään sekin paremmaksi.

Pohditaan omia pelkoja. Onko helpompi kirjoittaa ne vain ylös vai kuvittaa. Mitä pelkosi ovat. Maalataan pelot paperille niille sopivin värein. Kuva voi olla esittävää tai ei-esittävää. Jätetään työ kuivumaan.

Mieti, miltä elämäsi näyttäisi ilman näitä pelkoja, mitä olisivat pelon vastavoimat, kirjoitetaan ylös. Maalataan pelon vastakkaiset tunteet ja asiat niille sopivin värein. Ota pelkopaperista jotain mukaan; riekale, väri, sana. Pohjaan voi kirjoittaa myös tekstiä.

Tarvikkeet: Tussit, värikynät, lyijykynä, vesi- tai peitevärit, sakset, liima, paperia.

6. Unelma ja päätös

Onnistuisiko runon kirjoittaminen. Sinulla on unelmia, kirjaa ne ylös. Saisiko unelmiasi kirjoitettua runon. Unohda kaikenlaiset runonteon säännöt. Maalataan ja kuvitetaan runolle kaunis ja sopiva pohja ja kirjoitetaan runo siihen. Runot voidaan lukea yhdessä ääneen.

Ryhmän päättäminen: Katsotaan, miltä koko omakuva-matka näyttää. Mikä näkyy voimakkaana? Mikä mielikuva syntyy? Tutustutaan halutessa myös toisten kuviin. Miltä paja tuntui?

Luovat poropajat

Jenni Kujala ja Johanna Rieki, TAIDA!

TOIMINNAN KUVAUS

Luovia porotaidepajoja toteutettiin neljä kertaa eri aihein. Niiden tausta-ajatuksena oli paikalliskulttuuriin tutustuminen sekä luovuuden ammentaminen paikallis-kulttuurista.

Työpajan kesto 2 h + matka-aika tilalle. Sopiva ryhmäko-ko on maksimissaan 10 henkilöä, mutta pajat voi toteut-taa pienemmillekin ryhmille.

KUSTANNUKSET

Ohjaajan palkkiot, materiaalikulut, tilavuokrat. Poronsar-vipajassa voi poronsarvien lisäksi hyödyntää myös kier-ätysmateriaaleja sekä luonnon tarjoamia materiaaleja.

KOKEMUKSET

Kevään porotaidepajat

Kevään pajojen toteutuksessa koronarajoitukset aiheut-tivat omat reunaehdonsa, joiden mukaisesti pajat piti kyetä toteuttamaan ulkona riittävin turvavälein. Ensimmäisen pajan aiheena oli porotilavierailu & käsityöpaja ja toisen pajan aiheena oli porotilavierailu & taidetuokio poroitauksessa. Ajankohdaksi kevät on hyvä, ennen kuin porot lähtevät kesälaitumille eikä maa ole liian pehmeä.

Pajan aluksi uppouduttiin luontoon tehden lempeitä luontoharjoitteita ja avaten mieltä keväiselle luonnolle ja luovuudelle. Alkutuokion jälkeen oli molemmissa pajois-sa porotilavierailun vuoro, jossa tutustuttiin tilan histori-

aan ja poroihin. Tilaan tutustumisen jälkeen ensimmäi- sessä pajassa jokainen osallistuja sai tehdä poronsarves- ta ja nahasta itselleen muistoksi avaimenperän tmv. pie- nen käyttöesineen. Toisessa pajassa porotilavierailun jälkeen istahdettiin poroitaukseen taidetuokioon, jossa piirrettiin porojen liikkeitä nopeilla viivapiirroksilla. Tai- detyöskentelyä pajoissa ohjasi Kujalan porotilan taiteilija Jenni Kujala, jonka tekemään taiteeseen ja porokäsitöi- hin sai myös tutustua pajojen lopussa. Kevään pajat to- teutettiin yhteistyössä KSAK Oy:n LUONNOLLISESTI- hankkeen kanssa.

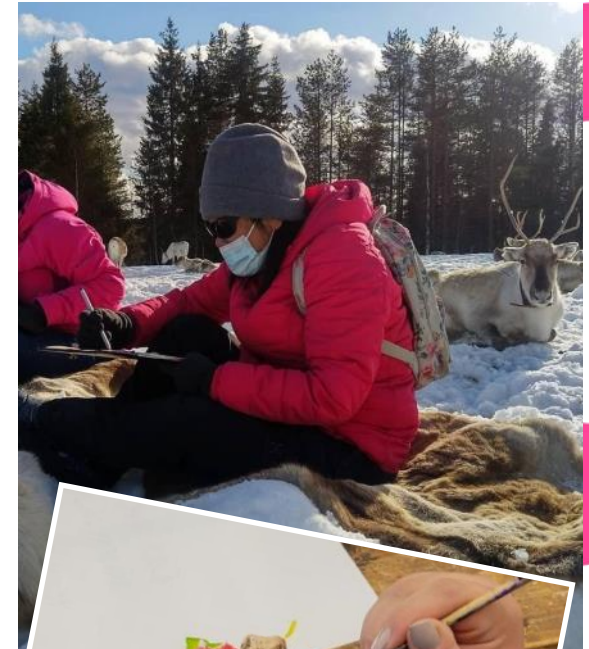
Syksyn porotaidepajat

LUOVA KÄSITYÖPAJA

Käsityöpajassa päästettiin luovuus valloilleen ja annettiin poronsarven innoittaa tekemistä. Työpajassa suunnitel- tiin ja valmistettiin oma koru tai muu pieni esine käyttä- en poronsarvea ja poron nahkaa materiaalina. Työpaja edellyttää esivalmisteluja ja niihin soveltuvan tilan sekä välineet. Ohjaaja oli valmistellut erilaisia pieniä osia po- ronsarvista sahaamalla ja poraamalla.

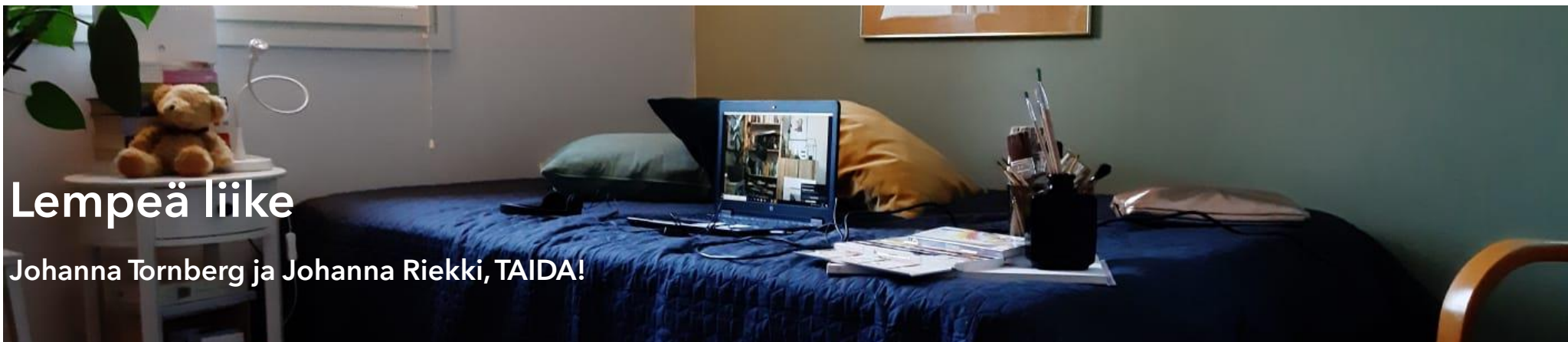
PORONSARVITAIDEPAJA

Luovassa työpajassa tuunattiin poronsarvi omannä- köiseksi sekatekniikalla erilaisia materiaaleja käyttäen. Osallistujat saivat halutessa tuoda mukanaan omia ma- teriaaleja. Lisäksi tässä työpajassa voi hyödyntää erilaisia kierrätysmateriaaleja ja luonnonmateriaaleja. Poropajo- jen toteuttamiseen tarvitaan tila, jossa voi hioa ja liimata poronluuta.

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:
alle 30 v. nuoret ja
työikäiset maahanmuuttajat

Lempeä liike

Johanna Tornberg ja Johanna Rieki, TAIDA!

OSALLISTUJAT

TAIDA!-hankkeen asiakkaat:

alle 30 v. nuoret ja

työikäiset maahanmuuttajat

Asiakkaasta lähtenyt toimintaidea.

TOIMINNAN KUVAUS

Lempeässä liikkeessä tehdään viisi viikkoa omatoimista harjoittelua Zoom-videoina annettavien ohjeiden ja yhteisen Whatsapp-ryhmän avulla. Ryhmä saa joka viikko maanantaisin kaksi ohjevideota. Harjoitukset tehdään niiden avulla omassa rauhassa.

Osallistujien ja ohjaajien yhteinen Whatsapp-ryhmä kulkee rinnalla kokemusten jakamista ja kysymyksiä varten. Se mahdollistaa toiminnanaikaisen palautteenannon ja kommunikoinnin vetäjän kanssa. Ryhmä jakaa sen kautta kokemuksia myös keskenään. Videoita kuvataan muutama kerrallaan, jolloin tulevaisu harjoitteissa on mahdollista reagoida esiin tulleisiin asioihin.

Toiminnan ohjaus tapahtuu luovan ammattilaisen ja yksilöohjaajan yhteistyöllä. Luovan ammattilaisen rooli on antaa puitteet ryhmän tekemiselle ja tarvittaessa vinkkejä ja tukea, mutta hän ei puutu osallistujan henkilökohtaiseen prosessiin esimerkiksi arvioiden oikeaa tai väärää tekotapaa. Yksilöohjaajien rooli on käydä osallistujan kanssa syvällisemmin läpi heränneitä tunteita.

Lopuksi tavataan livenä ja vietetään yhdessä Juhlaa mu-

siikin ja liikkeen lempeässä tunnelmassa, taidetyöskentelyä hyödyntäen. Koronatilanteen vuoksi myös Juhla jouduttiin lopulta toteuttamaan etäyhteydellä omissa kodeissa.

Harjoitusten teemat:

vko 1 Minä, kehoni ja tila

vko 2 Kehoni ja liike

vko 3 Kädet ja liike

vko 4 Liike ja leikki

vko 5 Liike ja musiikki

vko 6 Ryhmän päätös: Juhla

KUSTANNUKSET

Ohjaajien työtunnit, tekniikka: videokamera, etäyhteys, mahdolliset majoitus- ja matkakustannukset. Osallistujalla on oltava älypuhelin.

TAVOITTEET

Tavoitteena on lisätä kehotietoisuutta ja kunnioitusta omaa kehoa kohtaan. Vähitellen lisääntyvällä liikkeellä

valmistellaan osallistujaa koko kehon liikuttamiseen ja madalletaan kynnystä siihen. Etätoteutuksena alkavalla toiminnalla pyritään helpottamaan osallistujan siirtymistä omasta tilasta yhteiseen tilaan, Juhlaan.

Tavoitteena on siirtää fokus siitä, miltä liike näyttää, siihen, miltä se tuntuu, koettuun estetiikan sijaan. Osallistuja löytää paremman yhteyden kehoon ja sen myötä omaan itseensä ja ympäristöönsä. Hän voi tarkastella mm. minäkuvaansa, kehonkuvaansa ja niihin liittyviä mahdollisia uskomuksia. Syntyvä havainto voi olla myös se, ettei itseään tarvitse pakottaa mihinkään, mikä ei tunnu itsestä hyvältä. Uskallus liikuttaa kehoa eri tavalla kuin aikaisemmin tuottaa iloa ja kasvattaa luottamusta omaa kehoa kohtaan.

Sekä fyysisessä että psyykkisessä jakamisessa pätee oma mittapuu; mitä haluan jakaa ryhmälle, miten haluan ottaa muihin kontaktia loppujuhlassa, kun liikutaan yhdessä.

Osallistujat tapaavat omaa yksilöohjaajaansa etäryhmätoiminnan rinnalla ja jakavat toiminnasta saamiaan kokemuksia ja tunteja hänen kanssaan. Yksilöohjaaja voi osallistua itsekin harjoitusten tekemiseen. Toiminnalle yhdessä asetettuja henkilökohtaisia tavoitteita seurataan.

KOKEMUKSET

Lempeä liike on TAIDAn asiakkaan ajatuksesta lähtenyt toimintaidea. Hän oli mukana myös alkusuunnittelussa.

Ryhmän jäsenten on hyvä olla ennalta tuttuja toiselleen, sillä se helpottaa kokemusten jakamista. Vieraskielisten osallistumiseen vaikuttaa vahvasti kielitaito. Tämä on otettava huomioon tehtävänannoissa ja toiminnan tavoitteiden kuvauksessa.

Toiminta saattaa nostaa esiin negatiivisia tuntemuksia esimerkiksi omaa kehoa tai liikkumista kohtaan. Myös harjoitusten rauhallinen eteneminen ja itsen kuulostelu

voi synnyttää turhautumista. Tämän vuoksi toiminnan aikainen keskustelutuki on tärkeää.

Kokemusten perusteella toimintaa kannattaa muokata niin, että tapaamiset ja tehtävännannot ovat tallenteiden sijaan reaaliaikaisia, vaikka toteutuvatkin etäyhteydellä. Reaaliajassa jakaminen mahdollistaa tuen juuri siinä hetkessä eikä vaadi osallistujalta yhteydenottoa ohjaajiin jälkeenpäin erikseen.

Harjoitusten sisältöä voi edelleen kehittää, vaikka yhtenä tavoitteena onkin juuri rytmin hidastaminen ja tuntemustensa äärelle pysähtyminen.

Harjoitteiden sisältöä muuttamalla toimintamalli soveltuu monenlaisille kohderyhmille. Niitä voi myös hienosäätää matkan varrella saatujen kokemusten ja palautteiden myötä.

Esimerkkimateriaalit

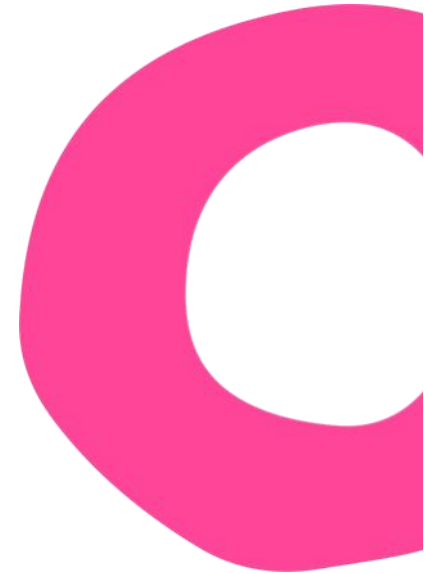
Pauliina Turpela: Tanssi-ilo

<https://tanssiilo.wordpress.com/opetusmateriaalit/>

Katja Korhosen kokoamia harjoituksia <https://toiminnallisetohjausmenetelmat.wordpress.com/tanssi-ja-liike/>

Mieli ry: Kehon hyvinvointi <https://oivamieli.fi/dashboard.php>

OPH: Tietoisuusharjoituksia <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietoisuustaitoharjoitteita-lapsille-nuorille-ja-aikuisille>

Asiakkaan ajatuksia Lempeästä liikkeestä

Miten osallistuit Lempeä liike -toimintaan?

Idea ryhmän toteuttamiseen lähti asiakkaan ensimmäisellä tapaamiskerralla yksilöohjaajan kanssa, jolloin käytiin läpi kiinnostusta erilaisiin taidelähtöisiin menetelmiin. Tanssi herätti asiakkaan mielenkiinnon, vaikka hän tyrmäsi sen saman tien todeten, ettei hän ikimaailmassa voisi tanssia ryhmässä. Ajatus tanssimisesta tai kehon liikutamisesta edes ihan pienesti musiikin tahdissa jäi kuitenkin pyörimään mieleen. Asiaa lähdettiin miettimään asiakkaan kanssa mahdollisimman helposti toteuttavissa olevasta näkökulmasta. Nämä asiakkaan ajatukset vietiin sitten eteenpäin ja syntyi ajatus Lempeä liike -ryhmästä.

Vaikka asiakas oli innoissaan ryhmän alkamisesta ja siinä oli otettu huomioon hänen toiveitaan, oli hänen elämäntilanteensa niin haasteellinen ryhmän toteutumisen aikana, että osallistuminen jäi niukaksi. Asiakas osallistui etänä toteutettuun aloitustapaamiseen sekä päätösjuhlaan. Harjoituksista hän arvioi tehneensä noin puolet.

Saitko toiminnasta iloa ja nautintoa?

Elämäntilanteesta johtuen asiakkaalta puuttui inspiraatio harjoitusten tekemiseen ja voimavarat olivat vähissä. Voimakkaat negatiiviset tunteet omaa kehoa kohtaan nousivat pintaan myös harjoitusten aikana. Hyvänä päivänä jokin harjoitus saattoi tuoda myös pientä positiivista tunnetta. Juhlassa asiakas tunsu hieman lempeyttä itseään kohtaan mm. silittäessään omaa kättään. Myös juhlan rentoutumisosion asiakas koki miellyttävänä.

Asiakas arvioi, että toisenlaisessa elämäntilanteessa harjoitukset olisivat voineet herättää enemmän positiivisia tunteita.

Opitko jotain uutta itsestäsi? Millaista luovuutta sinussa ilmentyi?

”Annoin itselleni luvan tehdä jotain.” Näin asiakas kuvaili uuden oppimista. Juhlassa oman kehonosan koskettaminen tuntui neutraalilta, eikä herättänyt negatiivisia fiiliksiä. Sen asiakas koki positiivisena. Tuttu musiikki sai aikaan pientä liikettä, tuntematon musiikki ei innostanut kehon liikutteluun.

Mitä sait osallistumisesta? Mikä oli hyvää, mikä ei?

Harjoitteet antoivat työkaluja liikkeen aukaisemiseen ja lisäsivät ymmärrystä siitä, ettei liikkeessä musiikin tahtiin tarvitse olla heti valmiita ”tanssimooveja”. Asiakas koki, että ryhmä oli hyvin toteutettu, ohjaaja oli osaava ja tiesi mistä puhui. Ohjaajan äänen asiakas koki myös rauhoittavana ja hän kuunteli sitä joskus myös lenkkeillessään.

Asiakkaan toive oli mahdollisimman pienestä liikkeestä, pienellä kynnyksellä ja yksin kotona. Ryhmän aikana hän kuitenkin huomasi olevansa omien sanojensa mukaan ”käsikirjoitustyyppi”, joka kaipasi jotain pikkuriikkistä koreografiaa, jota olisi voinut toteuttaa, kun oma luovuus ei ohjannut liikkeen syntymiseen.

Vaikuttiko toiminta siihen, miten luova liikkuminen näkyy elämässäsi ryhmän jälkeen?

Tanssi kiinnostaa asiakasta edelleen. Ajatus siitä, että liikettä voi syntyä vaikka tavallisten kotitöiden teon lomassa tuntui hänestä hyvältä ja ainakin teoriassa toteuttamiskelpoiselta. Asiakas tekee töitä oman kehon hyväksymisen kanssa ja toive rohkaisun saamiseen ja rohkeuden löytymiseen liikkeeseen ja tanssiin on olemassa.

Taide-, kulttuuri- tai luontolähtöinen osallisuusverkosto

Tässä kuvattu ja Sokran arvioima toimintamalli perustuu TAIDA! - Luovat menetelmät maahanmuuttajien ja nuorten elämänpolulla -hankkeessa, LUONNOLLISESTI - valmennusmalli tuo Green Care -menetelmät osaksi sosiaalista kuntoutusta -hankkeessa ja Parasta Etelä-Savoon - taide-, kulttuuri- ja luonto-osaamista sote- ja nuorisoalojen toimijoille -hankkeessa tehtyyn kehittämistyöhön.

RATKAISUN PERUSIDEA

Erilaiset hyvinvointia ja osallisuutta edistävät toimijat ja heidän asiakkaansa muodostavat osallisuusverkoston, joka toteuttaa taide-, kulttuuri- tai luontolähtöisen toiminnon tai tapahtuman, joka lisää ihmisten osallisuutta ja hyvinvointia. Myös itse verkostoon osallistuminen lisää asiakkaiden osallisuutta. Tarkasti määritelty tavoite motivoi verkostoon osallistumista, samoin onnistuneesta toteutuksesta saatu palaute.

Tavoitteena on koota yhteen toiminnan kannalta olennaiset tahot: verkosto voi yhdistää esimerkiksi sosiaalityön ammattilaiset ja asiakkaat sekä luovan alan ammattilaiset tuottamaan yhdessä vaikkapa kulttuuritapahtuman. Toiminto voi olla esimerkiksi pop-up-toiminta, luontolähtöisin menetelmin tuotettu toiminto, valokuvanäyttely, mu-

siikkiesitys, käsityönäyttely, esittävän taiteen keinoin toteutettu tapahtuma tai pyöreän pöydän -toteutus. Verkoston vakiintuminen vakiinnuttaa myös itse toiminnon.

Luovien ja luontolähtöisten menetelmien on osoitettu lisäävän ihmisten hyvinvointia ja osallisuutta. Yhteinen suunnittelu ja toteutus lisäävät toimijoiden osaamista näistä menetelmistä. Eri toimijoiden välisen yhteistyön muuttuessa pysyväksi myös asiakkaiden hyvinvointia pystytään ylläpitämään ja edistämään entistä tehokkaammin. Asiakaslähtöisellä kehittämisellä varmistetaan, että toiminta tai tapahtuma innostaa ihmisiä osallistumaan ja vastaa heidän tarpeisiinsa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Toimintaympäristönä hyödynnetään olemassa olevaa palvelujärjestelmää ja uusia yhteisiä foorumeita muun

OSALLISUUDEN PALASET

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

TÄMÄ TOIMINTAMALLI ON OSALLISUUDEN PALANEN

Toimintamalli on kuvattu ja arvioitu ensisijassa osallisuuden edistämisen näkökulmasta. "Osallisuuden palaset" edistävät erityisesti heikoimmasa asemassa olevien osallisuutta.

TUTUSTU SOKRAN OSALLISUUDEN PALASIIN INNOKYLÄSSÄ:

innokyla.fi/fi/toimintamalli/taide-kulttuuri-tai-luontolahtoinen-osallisuusverkosto

muassa sote-, sivistys- ja vapaa-ajan toimialojen sekä taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten menetelmien ammattilaisten välillä. Yhteiskehittämisen toimintaympäristönä voidaan lähitapaamisten lisäksi hyödyntää erilaisia verkkokokoussovelluksia.

Luovia tai luontolähtöisiä menetelmiä soveltava toiminto tai tapahtuma toteutetaan asiakkaiden toimintaympäristöissä. Toimintaympäristönä voi olla mikä vain saavutettava, turvallinen paikka kuten kaupunkiympäristö, lähi-luonto, tapahtuma-alue, haja-asutusalue, kylätalo tai yrityksen tilat.

TOIMIVUUDEN JA KÄYTTÖÖNOTON EHDOT

Osallisuusverkoston toimivuudelle on useita ehtoja.

Verkostomainen toimintatapa on hyödyllinen, koska siinä yhdistyy eri toimijoiden osaaminen ja heidän taustaorganisaatioidensa mahdollisesti tarjoama tuki, sekä monipuolinen toiminta ja tekeminen. Verkoston asiakkaiden ja sen toteuttamien toimintojen kohderyhmien osallistaminen on olennainen osa osallisuusverkoston toimintaa. Ehdotus toiminnan toteuttamiseksi voi tulla asiakkailta tai asukkailta, ja verkostotoimijat usein keräävätkin ideoita heiltä. Asiakkailla ja asukkailla on siis mahdollisuus olla mukana ideoinnissa alusta saakka.

VERKOSTON KOORDINAATIORYHMÄ

Suunnittelussa on hyvä olla koordinaatioryhmä, joka vastaa yleisesti toimintasuunnitelman toteuttamisesta, ja kokoaa eri toimijat yhteen välittäen tietoa näiden välillä. Lisäksi on oltava vastuuhenkilö, joka vetää ryhmää. Tämä henkilö voi olla esimerkiksi kulttuuritoimesta tai hyvinvointipalveluista, tai palvelu voidaan ostaa ulkopuoliselta asiantuntijalta.

Mukana olevien sote-yksiköiden olisi hyvä nimetä tapahtuman tai toiminnan suunnitteluun osallistuvat vastuu-

henkilöt. Lisäksi jonkun tahon olisi syytä olla budjettivas-tuussa tapahtumaan ja toimintaan tarvittavista määrärahoista, jottei toiminta kaadu budjettiepäselvyyksiin. Esimerkiksi sote-yksiköt voivat budjetoida tapahtumaan ja toimintaan tarvittavat varat omiin talousarvioihinsa.

Tapahtuman järjestämisen ja toiminnan käynnistymisen jälkeen koordinaatioryhmän on arvioitava toimintaa ja mahdollista palautetta.

ASIAKAS- JA ASUKASRYHMIEN OSALLISTAMINEN

Asiakas- ja asukasryhmät voivat osallistua toimintaan monin tavoin. He voivat olla mukana toimintojen ja tapahtumien suunnittelussa alusta asti, ja myös ehdottaa ideoita, millaisia tapahtumia tai toimintoja he haluaisivat. Asiakaslähtöinen suunnittelu ja toteutus innostaa kohderyhmiä myös osallistumaan tapahtumiin ja toimiin-toihin, joita he ovat olleet suunnittelemassa, ja ne myös vastaavat heidän tarpeisiinsa. Suunnitteluosallisuus vahvistaa osallisuutta vaikuttamisen prosesseissa.

Varsinaisiin toimintoihin tai tapahtumiin kohderyhmät voivat osallistua monin eri tavoin riippuen niiden luonteesta. Osallistua voi aktiivisesti tai seurata muiden mukana. Ketään ei siis pakoteta osallistumaan.

PROSESSISSA TARVITTAVA OSAAMINEN

Riippuen verkoston tavoitteesta, verkoston koordinaatioryhmässä tulee olla osaamista yhteiskehittämisestä, sosiaali- ja terveysalalta, luovista tai luontolähtöisistä menetelmistä sekä ohjaamisesta. Kaikilla ei tarvitse olla osaamista kaikkeen, vaan pyritään siihen, että tarvittava osaaminen löytyy jolta kulta ryhmän jäseneltä ja että ryhmä oppii myös yhdessä. Esimerkiksi yhteiskehittämisen taidot kehittyvät yhdessä tekemisen myötä.

Luontolähtöinen osaaminen tarkoittaa luontoon tukeutuvien menetelmien ammatillista, vastuullista ja tavoitteel-

lista hyödyntämistä hyvinvointipalvelujen tuottamisessa. *Luova osaaminen* voi tarkoittaa esimerkiksi kokemusta yhteisötaiteen toteuttamisesta, taidelähtöisten menetelmien tuntemusta tai muuta luovaa ammattiosaamista, joka yhdistettynä luovan toiminnan ohjauskokemukseen tuottaa hyvinvointia yhteisölle ja yksilölle.

Ohjausosaaminen taas tarkoittaa kykyä kohdata yhteiskehittämiseen osallistuvat toimijat, eli niin ammattilaiset kuin asiakkaat. Tähän tarvitaan mm. vuorovaikutustaitoja ja reagoitokykyä, joilla saadaan osallistujat mukaan kun omien resurssien, osaamisalueen ja kykyjensä mukaan. Ohjaus on keskustelua ja toimijoiden kannustamista kohti yhteistä työskentelyä. Ohjaajalla tulee olla visio siitä, mitä yhdessä voidaan saada aikaan. Aktiivisen markkinoinnin ja someviestinnän, henkilökohtaisten kontaktien ja innostavan puheen avulla toimijoita on mahdollista osallistaa mukaan. Ohjausosaaminen mahdollistaa onnistumisen kokemukset sekä uuden oppimisen.

Toimintamalli edellyttää myös *kokeilunhalua* ammattilaisilta, kun tehdään aiempaa moninaisempaa toimintaa. Toimintamallissa on mahdollista, että asiakkaasta tulee ohjaaja ja ammattilaiset ovat enemmän oppijan roolissa. Luova tekeminen mahdollistaa tasavertaisen työskentelyn, jossa roolit hälvenevät. Tämä tukee osallisuusverkoston vuorovaikutussuhteiden vahvistumista ja yhteisiin tavoitteisiin pääsyä.

ALUSTAVA SUUNNITELMA

Koordinaatioryhmä laatii verkostolle ja sen puitteissa tehtävälle yhteiskehittämislle alustavan suunnitelman, joka sisältää kuvauksen muutoksen tarpeesta ja siitä, millaisella toiminnalla muutos toteutuu. Lisäksi suunnitelmaan kuvataan tavoiteltavat kohderyhmät tai organisaatiot, tarvittava osaaminen ja verkostot, budjetti, toimintamalli sekä väljä kuvaus toteutettavasta toiminnasta. Yh-

teiskehittämisprosessin rakentamisessa voi hyödyntää olemassa olevia oppaita ja osallistavia palvelumuotoilun menetelmiä.

SUUNNITTELU JA MOTIVOINTI

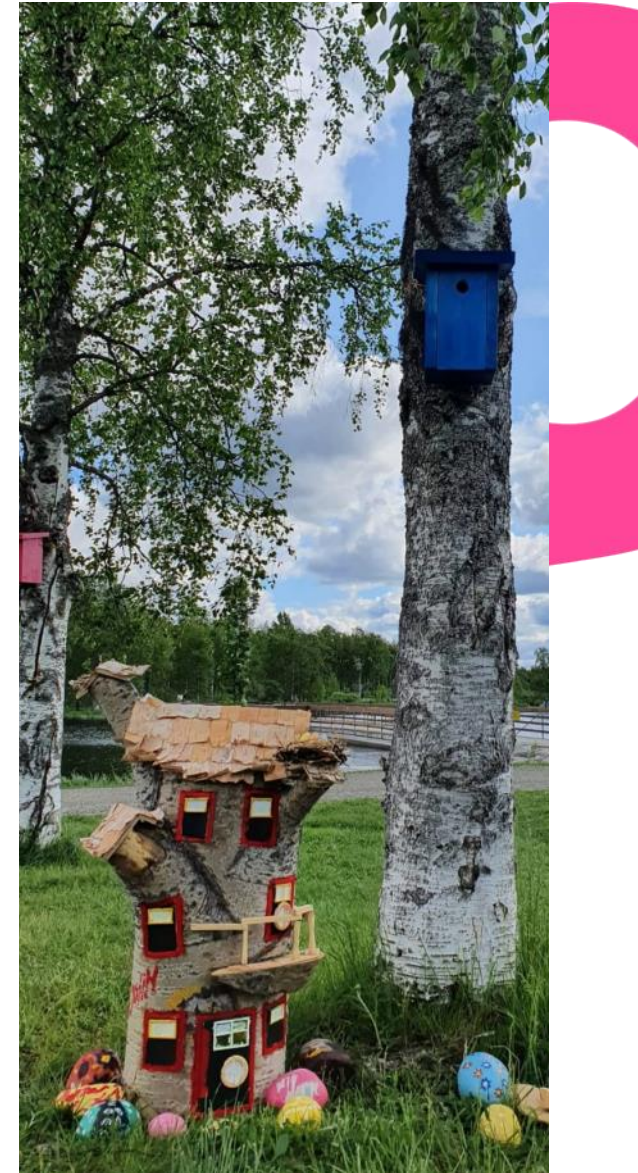
Toiminnan suunnittelu toteutuu ohjatuissa työpajoissa tai muissa yhteiskehittämistilaisuuksissa. Mukaan kutsutaan osallistuvat tahot sekä asiakas- tai asukaskohderyhmät. Koordinaatioryhmä vastaa prosessin etenemisestä, mukaan lukien osallistujien motivoinnista, ja seurannasta.

Osallistujien motivaatio ja sitoutuminen yhdessä tekemiseen ja kehittämiseen on tärkeää toiminnan onnistumiseksi. Ammattilaisten on koettava, että yhteiskehittäminen koskettaa juuri heidän työtään ja että toimintaan pääsee oikeasti vaikuttamaan ja se vie omaa työtä eteenpäin. Asiakaskohderyhmälle on tärkeää saada tunne tarpeellisuudesta ja siitä, että on oleellinen osa prosessia.

Toiminnassa korostuu osallistujien yhdenvertaisuus. Kaikille osallistujille tulee tunne oman kokemuksen ja osaaamisen tarpeellisuudesta yhteiselle tavoitteelle. Osallistuminen toimintaan pitää olla mahdollista kunkin omien resurssien ja mahdollisuuksien mukaan. Osa voi osallistua toimintaan vähemmän ja osa enemmän. Onnistuminen kuitenkin vaatii myös tiiviin sitoutuneen toimijajoukon. Suunnitteluvaiheessa kannattaa käyttää aikaa myös toiminnan arvioinnin suunnitteluun.

OHJEISTUS JA TYÖSKENTELY

Tehtävä- ja vastuualueita jaetaan verkoston toimijoiden kesken. Kehittämisprosessiin liittyvien tapaamisten välissä toimintaa pitää myös viedä eteenpäin. Yhdessä sovitaan, mitä asioita seuraavaan kertaan työestetään, kuka tekee mitään ja miten toimintaa taas seuraavalla kerralla jatketaan. Myös verkoston toiminnassa voidaan hyödyntää luovia ja luontolähtöisiä menetelmiä, jotka liittyvät

lopputuotoksessa hyödynnettäviin menetelmiin. Kyseessä voi olla esimerkiksi verkostoon osallistuvien oma luontokuvapaja tai luontolähtöisten menetelmien koulutus. Näin verkoston jäsenet voivat testata käytettäviä menetelmiä ja oppia niistä lisää, ja siirtää niitä omien taustaorganisaatioidensa käyttöön.

JUURRUTTAMINEN

Verkoston tavoitteena on juurruttaa sekä osaamista että itse toiminta, jota verkosto on ollut luomassa. Toiminta voi juurtua joko niin, että verkoston toiminta vakiintuu, tai sitten toiminta päätetään ryhtyä toteuttamaan toisella tapaa (esim. palkkaamalla luovan alan ammattilainen kunnan organisaatioon).

Toiminnan juurruttamiseksi on tärkeää saada alusta asti mukaan pysyviä toimijoita, vaikka toiminta käynnistyisi hanketyönä. Itse koettuna uusi toiminta tulee helpommin osaksi omaa työtettä, kun tietämys taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisistä menetelmistä syvenee ja kokemus yhdessä tekemisestä on ollut palkitsevaa. Kertaalleen huolellisesti mietittyä toimintaa on helpompi rakentaa jatkossa myös budjetoinnin näkökulmasta. Toiminnan huolellinen dokumentointi edesauttaa jatkuvuutta, ja auttaa myös niissä tilanteissa, joissa toiminnan vetäjä mahdollisesti vaihtuu.

Kuusamon Kesäkeidas

Kuusamon kesäkeitaan tavoitteena oli saada mukaan yhteistyöprojektiin eri-ikäisiä ja -taustaisia kuusamolaisia ja vahvistaa heidän osallisuuttaan. Toiminta koostui yhteisestä pienviljelystä, kesämatto-projektista ja koristekivien maalauksesta sekä muiden yhteisten tilaisuuksien suunnittelusta ja toteutuksesta. Toiminta oli moninaista ja osallistujat pääsivät ilmaisemaan itseään ja ilahdutta-

maan muita jättämällä konkreettisen jäljen kaupunkikuvaan. Toiminta on myös lisännyt kuntalaisten tietoutta luonnon hyvinvointi- ja terveysvaikutuksista.

LUONNOLLISESTI-valmennusmalli tuo Green Care -menetelmät osaksi sosiaalista kuntoutusta -hanke (ESR 2019-2021) käynnisti suunnittelun Kuusamon kesäkeitaan perustamisesta ja koordinoi toimintaa. Alkuvaiheessa mukaan toimintaan tuli Kuusamon kaupungin kirjasto ja TAIDA! - Luovat menetelmät maahanmuuttajien ja nuorten elämänpolulla -hanke. Lopulta suunniteltuun ja toteutukseen tulivat mukaan myös Päiväkotit Ullakaisa, Luontopäiväkotit Otso, Kuusamon 4H-yhdistys ry ja Nuorten työpaja.

Sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaille suunnattu, LUONNOLLISESTI-hankkeen puitteissa toiminut Voimavaroja Luonnosta -ryhmä osallistui aktiivisesti kesäkeitaan perustamiseen ja sen tapahtumiin. Ryhmän kanssa keskusteltiin paljon arvoista ja arvostuksesta, ja siitä, mitä se merkitsee, kun pääsee tekemään toisille hyvää.

Suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa eri alojen ammattilaisia törmätettiin toisiinsa ja työtä tehtiin yhdessä. Tämä mahdollisti myös eri asiakasryhmien kohtaamisen, kun toimijat osallistuivat toimintaan asiakkaidensa kanssa. Kohtaamiset olivat tärkeitä ryhmäytymisen ja jatkon yhteistyöskentelyn kannalta, ja erilaisten asiakasryhmien kohdatessa asiakkailta on mahdollisuus tutustua uusiin ihmisiin. Toiminnalla synnyttiin toimijaverkosto, joka edisti osallisuutta taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten teemojen ympärillä. Yhteisöllisellä työotteella lisättiin osallistujien luovien ja luontolähtöisten menetelmien osaamista.

Yhteisöllinen Kesäkeidas-pop-up-tapahtuma osallisuuden edistämiseksi jatkui kesällä 2021, mikä edisti toiminnan juurtumista. Juurtumisen kannalta on ollut mer-

kittävää, ettei toiminta sido yhtä toimijaa liian pitkäksi aikaa, vaan eri toimijat kantavat pientä tai isompaa vastuuta kokonaisuudesta. Koordinointivastuun on kuitenkin aina oltava jollakin. Jatkuvuuden kannalta merkittävää on ollut myös aktiivinen viestintä toiminnan toteutuksen kannalta olennaisten tahojen sekä toiminnan toteuttajien kesken ja yleisesti aktiivinen viestintä eri kanavissa. Pienillä resursseilla voidaan tehdä paljon. Tarvitaan myös yrityksiä mukaan, jotka voivat osallistua pienin lahjoituksin. Pohjois-Pohjanmaan liiton myöntämä Vuoden hyvinvointiteko 2020 -tunnustus toi näkyvyyttä.

Luonto ja luovuus sotessa -pyöreä pöytä

LUONNOLLISESTI- ja TAIDA! -hankkeissa kehitetyn Luonto ja luovuus sotessa -pyöreän pöydän tavoitteena on edistää luonto- ja taidelähtöisten menetelmien näkyvyyttä ja hyödyntämistä hyvinvointia edistävissä palveluissa monialaisen yhteistyön avulla. Pyöreässä pöydässä jaetaan tietoa, levitetään hyviä käytänteitä, opitaan toisilta ja pyritään tavoitteellisesti ja yhdessä verkostotyön voimin vahvistamaan luonto- ja taidelähtöisten menetelmien hyödyntämistä palveluissa.

Luonto ja luovuus sotessa -pyöreän pöydän käynnistäminen ja toteuttaminen vaati osaamista yhteisöllisestä työskentelystä, verkostojen rakentamisesta, työpajojen tai muiden yhteiskehittämistilaisuuksien toteuttamisesta ja vetämisestä sekä taide-, kulttuuri- ja luontolähtöisten menetelmien hyödyntämisestä tavoitteellisesti osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisessä.

Mukana toiminnassa on luonto- ja luovien alojen ammattilaisia ja taitajia sekä kasvatus-, sosiaali- ja terveysalan sekä hyvinvointipalveluiden parissa toimivia. Mukana on ollut myös kunnan viranhaltijoita, kuten hyvinvointikoordinaattori, hallintojohtaja, kulttuuritoimenjohtaja, kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja, ikäihmisten palveluiden esi-

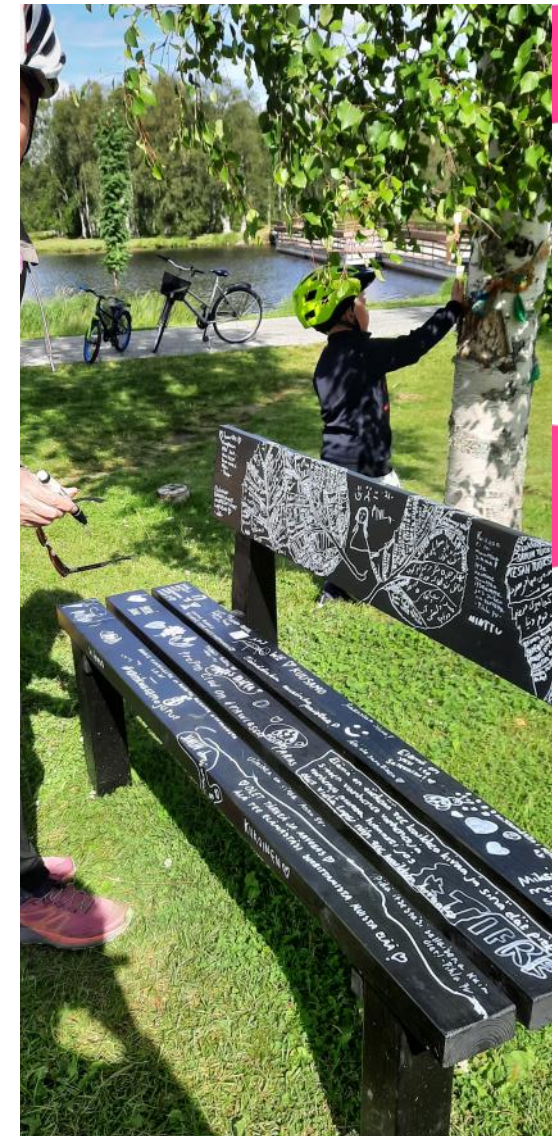
henkilö ja työntekijöitä, sosiaalisen kuntoutuksen esihenkilö ja työntekijöitä, hoiva-alan työntekijöitä, Green Care- ja hyvinvointipalveluiden yrittäjiä, sisustusarkkitehti, käsityö- ja taideosaajia, yhdistystoimijoita sekä hankkeita. LUONNOLLISESTI- ja TAIDA! -hankkeet koordinoivat hankeaikana toiminnan käynnistymistä ja vakiintumista.

Pyöreä pöytä toimii keskustelun areenana mahdollistaen muun muassa hyvien käytänteiden leviämisen, tiedon jakamisen eri toimijoiden välillä, yhteisen ymmärryksen syntymisen ja osaamisen kehittämisen. Toiminta edistää yhteisten tavoitteiden toteutumista, tekee toimintaa näkyväksi ja vahvistaa osallisuutta. Se tukee konkreettisesti asioiden edistämistä, kuten kuusamolaista mallia Luonto & Luovuus -kortille, jolla esimerkiksi sosiaalityön tai työvoimapalvelujen asiakas voisi saada maksutta luonto-, taide- ja kulttuurilähtöisiä palveluita. Vastaavan kaltainen kortti on esimerkiksi Turun kaupungin Kimmo-keräilykortti. Kuusamon versio eteni Kuusamon ja Kalajoen kuntien yhteiseksi rahoitushakemukseksi keväällä 2021.

Toiminnan taustalla on vahvasti Kuusamon kaupungin strategia, jossa yhtenä tavoitteena on saada päättäjät ja asukkaat mukaan yhteiseen strategiatyöhön sloganilla ”Rakkaus lähimmäiseen ja luontoon - Kuusamo on perheille paras”.

Toiminnan juurtumisen kannalta on tärkeää, että toimintaan on saatu mukaan niin sanottuja pysyviä toimijoita, vaikka toiminta on käynnistetty hankkeissa. Osallistujien tulee kokea, että toiminnalla on merkitystä juuri hänen työhönsä ja hän pääsee vaikuttamaan toimintaan. Kehitettävän toiminnan on hyvä linkittyä olemassa oleviin rakenteisiin kuten yrittäjäverkostoihin tai julkisen sektorin hallinnollisiin toimintamalleihin.

Hankkeiden päättyttyä toimijaverkoston koollekutsujana jatkaa Kuusamon kaupunki.

Ksakki ry

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

www.taidahanke.com

Hankkeen toteutusaika 1.2.2020-31.1.2022. Pää toteuttaja ja hallinnoija KSAK Oy.
Osatoteuttajat Ksakki ry ja Kuusamo-opisto. Päärahoittajat Euroopan sosiaalirahasto ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

